

Krauhulcsán Zsolt

Egy ipari kém az állambiztonság hálójában **Aradi István ügye (1959-1960)**

Aradi István minisztériumi tisztviselő 1959 márciusában IBUSZ társasutazáson vett részt Bécsben, de a Kohó- és Gépipari Minisztérium (KGM) Iparpolitikai Főosztályának főmérnöke turistaújtát nemcsak a látnivalók és a Bécsi Ipari Vásár megtekintésére használta fel, hanem egyúttal – ahogyan erről egy állambiztonsági jelentés pár nappal később a magyar kémelhárítást tájékoztatta – „felvette a kapcsolatot a nyugatnémet hírszerzéssel” is.¹ Aradi szerencsétlenségére az őt beszerző ügynök, Bódi István egykori színész² futárként egy olyan ismerőst vonta be, aki a magyar állambiztonsági szervek operatív kapcsolata volt, így Aradi beszerzése után nem sokkal már le is bukott. A magyar kémelhárítás ezúttal – a fennmaradt iratokból legalább is úgy tűnik – jól működött, és Aradi júliusban történt őrizetbe vételéig nemcsak ellenőrzése alatt tartotta, de irányította is az ipari kémkedésbe bonyolódott, „Autós” fedőnéven nyilvántartott főmérnök ügyét.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után az állambiztonsági szervek az ipar területén is az „ellenforradalmi” szervezkedések és csoportok felkutatását és felszámolását tekintették elsődleges feladatuknak. Aradi lebuktatása azonban nem az ipari szabotázs elhárítással foglalkozó osztály (BM II/6.) sikere volt elsősorban, hiszen az őt lefűlő ügynök a bécsi magyar emigráció figyelésével volt megbízva, inkább a szerencsén múlt, hogy a fenti osztály a kémelhárítással (BM II/2.) karöltve pár hónap alatt felgöngyölíthette az ügyet.³ Aradi beszerzésekor alkut kötött Bódi Istvánnal, hogy ha adatokat szolgáltat, akkor a hesseni Krupp Műveknél mérnöki állást fog kapni. Természetesen a Nyugat-Németországban történő letelepedés reményében indított ipari kémkedési ügy a legsúlyosabb megítélés alá esett.⁴

Aradi útlevelekérelmét nem utasították el, hiszen megbízható elvtársnak minősült, 1956 előtt párttitkár, sőt egyes iratok tanúsága szerint korábban az államvédelmi szervek beszerzett ügynöke is volt.⁵ Miután Aradi a turistaútról hazatért Magyarországra, pár nap múlva a lakásán jelentkezett a Bódi István által küldött futár, aki a Bécsben megbeszéltek értelmében igazolta magát egy fotóval. Ekkor Aradi lediktálta a KGM szervezeti felépítését és termelési struktúráját, így ez volt az első kémjelentése. Ezután hosszabb szünet következett, a futár nem jött, ezért Aradi – virágnyelven fogalmazott – levelet küldött Bódinak, aki megnyugtatta, hogy csak megbetegedése miatt késik az összekötő, de majd küldenek egy másikat. Gyaníthatóan az történt, hogy a magyar állambiztonsági szervek ügynökük dekonspirálódását próbálták meg így elkerülni, ezért „betegség” ürügyén egy időre kivonták őt a futár szerepkörből. Azonban – legalább is az ügyet feldolgozó módszertani tanulmány szerint – később vele juttatták ki a magyar elhárítás által összeállított dezinformatív anyagokat Bódi, vagyis a BND számára.⁶ Emellett, illetve ezzel párhuzamosan, 1959 júniusától a magyar elhárítás egyik operatív tisztje, Barts Oszkár rendőr hadnagy „futárként” jelent meg Aradinál, aki több alkalommal át is adta neki a kémjelentéseit.⁷ A főmérnök úgy tűnik, nem fogott gyanút, az álfutárral – a tanulmány szerint – június első napjaiban, június 10-én és végül július 20-án találkozott.⁸ Aradi kémjelentéseinek szakértői vizsgálata alátámasztotta a tanulmányt abban a tekintetben, miszerint a dezinformatív anyagokat az eredeti futár a nyugatnémet hírszerzésnek, míg Aradi a valós jelentéseit az operatív tiszt által alakított „futár”-nak adta.

Aradi július 5-i kémjelentésében a hadiipar helyzetéről, felosztásáról, valamint a magyar állambiztonsági szervek külföldi ügynökeiről, a csopaki kiképző központról, az egyházak beszerzett ügynökeiről, a BM-ben rendszeresített kézfegyverekről államtitoknak minősülő adatokat, míg az ország üzemanyag helyzetéről, annak forrásairól, a készletekről, az alumínium-termelésről hivatali titkokat adott ki. Pár nappal későbbi kémjelentése a Székesfehérvári Alumínium Hengermű, a Gödöllői Harckocsi Gyár termelési adatait, a Csepel Autógyár összerék meghajtású katonai tehergépkocsijának leírását, a KGM ipari elhárító tisztjeinek nevét, a magyar kémelhárítás figyelő szolgálatot teljesítő ún. „kukkosok” módszereinek leírását tartalmazta.⁹ Aradi a fentiekén kívül

információkat szolgáltatott az Autó- és Traktoripari Igazgatóság negyedévi és éves távlati termelési terveiről, valamint megszerezte a Csepel Vas és Fémművek katonai gyártmányai (híradó, fényszórós, és sebesültszállító gépkocsik, nehéztüzérségi vontató, kétcsavaros tengeri őrhajó, LPÖ-2 típusjelű parti őrhajó) törzslapjainak adatait is.¹⁰ A későbbiekben pedig a minisztérium fegyvergyártást felügyelő részlege, vagyis a minisztérium B szektorát alkotó KGM/B I. és II. Iparigazgatóság alá tartozó hadiipari üzemek (Gamma Optikai Művek, Danuvia Fegyver-és Lőszergyár, Magyar Optikai Művek, Miskolci Nehézszerkezeti Gépgyár, Lámpagyár, Győri Szerszámgépgyár, Finommechanikai Vállalat, ATRA Hajtómű-és Felvonógyár) nevét, profilját, termelési adatait, egy egyiptomi pisztolyszállítmány körülményeit és a Csepel szigeten épülő rakétakilövő-pálya építését tartalmazó jelentését is átadta a „futárnak”. Beszámolt egy, a Régiposta utcában található titkos BM objektumról, valamint megszerezte a KGST egyik szintén szigorúan titkos tárgyalási anyagát is. Miután a magyar állambiztonság elérkezettnek látta az időt, elhatározták Aradi őrizetbe vételét, és a július 25-ére – ez alkalommal a győri Városháza előtti térre – megbeszélte újabb találkozó előtt Aradit elfogták.

A későbbi vádirat szerint a főmérnöknek több alkalommal (folytatólagosan) sikerült adatokat kijuttatnia nyugatra, azonban – feltehetően – a fentiek szerint csak a legelső alkalommal, egy ízben került ki nyugatra kémjelentése. Lehetséges, hogy az állambiztonság a bíróság előtt nem akarta „kisebbiteni” Aradi bűnét azzal, hogy kémkedése nem érte el a valódi célját. Miután tehát az állambiztonság szinte a legelső pillanattól kezdve tudott Aradi szándékáról, a kémelhárítás és az ipari szabotázs elhárító osztály a saját céljainak megfelelően tudta felgöngyöltetni az ügyet, amit lelkiismeretes ügybuzgósággal dokumentált is. Ezáltal most nem csak a lebuktatás állambiztonsági, szakmai, technikai részleteit tudjuk bemutatni, de az „ügy” külvilág felé történő „kommunikálását”, a fedőtörténetet is. A politikai rendőrség minden részletre ügyelve, a „külföldön foglalkoztatott ügynökünk megvédése érdekében” még a párt központi lapjában is elhelyezett egy – az őrizetbe vétel másnapjára időzített – írást, mely Aradi lefogását egészen más színben tüntette fel. Ennek lényege, hogy Aradi beosztásánál fogva évek óta akadályozta egy magyar találmány (a Szilágyi-féle gázszigetelésű üveg gyújtógyertya) szabadalmaztatását, annak hazai és külföldi forgalmazását, ezért vették őrizetbe.¹¹ Arra is ügyeltek, hogy Aradi lefogásakor se sejtessen meg semmit, – és lehetséges, hogy élete utolsó pillanatáig abban a hitben volt, hogy egy egyszerű igazoltatás buktatta le – ezért határőr egyenruhába öltöztetett operatív tisztek „Aradi személyi igazolványát gyanúsak találva” állították elő, és mintegy véletlenszerűen találták meg nála a kémjelentéseket. (Ezzel a „kombinációval” egyúttal a futárként működő operatív tisztet is kivonták az ügyből.) A vádiratban Aradi őrizetbe vételének legendájaként is a határőrség által végrehajtott ellenőrzés szerepel, tehát a konspiratív módszereket a Budapesti Katonai Bíróság előtt sem fedték fel.¹² Hogy teljes legyen a „háló” Aradi körül, még letartóztatása után is fogdaügynökkel figyeltették.¹³

Aradi lebukását követően a Politikai Bizottság 1961. februári határozati javaslatában, mely „az idegenforgalom növekedésével kapcsolatos ellenséges aknamunka korlátozása” címmel készült, név szerint is megemlítették Aradi István „imperialista kémügyét”, ezzel is indokolva a határozat meghozatalának szükségességét.¹⁴ De vajon miért váltott ki az Aradi-féle kémkedési ügy ekkora figyelmet? Feltehetőleg azért, mert – Aradi korai lebukásának köszönhetően – a kémügyön az állambiztonság rendkívül jól be tudta mutatni az „imperialista” hírszerző szervek hazánk elleni „gátlástalan” tevékenységét, és egyúttal a saját szerepét is kellően ki tudta hangsúlyozni annak felgöngyölítésében. Az ügy lezárása után a BM II/8. (Vizsgálati) Osztály a tanulságokat levonva egy belső használatú, szigorúan titkos módszertani tanulmányt is készített az ügyről.¹⁵ Viszont Aradi személyével nem lehetett példát statuálni, nem volt 56-os „ellenforradalmi” múltja, nem volt osztályidegen a származása, így – azon kívül, hogy a magyarországi, illetve a nyugatnémet kapcsolatait akarhatták felderíteni – kérdés, hogy vajon mi motiválhatta a magyar állambiztonságot, a kémelhárítást, hiszen nemcsak hagyták, de gyakorlatilag elősegítették, hogy egy egyszeri „botlásból” egy több hónapon keresztül húzódó kémügy kerekedjen ki. Az sem zárható ki, hogy az állambiztonság ezzel az általa felfújott kémüggyel próbált a pártvezetés felé „üzenni”: lám-lám, a nyugati országokba történő kiutazás engedélyezésének

részleges liberalizálása milyen súlyos veszélyekkel járhat. A kádári vezetés törekvésének értelmében ugyanis az ötvenes-hatvanas évek fordulóján a gazdasági kapcsolatok élénkítéséhez, a külkereskedelem beindításához, valamint a Magyarországról az 1956 utáni megtorlások során Nyugaton rögzült kép javításához elengedhetetlen volt a hivatalos és a magánjellegű (turista) kiutazásokra vonatkozó szabályok enyhítése is. (A hivatalos külföldi utazások engedélyezésének rendjét 1957-ben előbb kormányhatározattal szabályozták,¹⁶ majd 1959-ben, egy belügyminiszteri parancsban a kémelhárítási, hírszerzési feladatokat hangolták össze,¹⁷ később pedig PB-határozatok követték ezeket.¹⁸)

A szocialista országokban az állambiztonság mindig is kitüntetett figyelmet szentelt az energia- és nehéziparnak, a nagyüzemeknek, és különösen a fegyvergyártásnak. Aradihoz a KGM Iparpolitikai Főosztályán az autó, traktor és szállítójárműveket gyártó vállalatok fejlesztése tartozott, mely stratégiai jelentőségű pozíció volt, hiszen nem sokkal később a keleti blokk hadiiparának fejlesztése kapcsán a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testülete által 1961 márciusában jóváhagyott haditechnikai cikkek szakosított elosztásakor Magyarország éppen a kerekes páncélozott szállító járművek gyártását kapta meg.¹⁹ Így kémtevékenysége – amennyiben nem bukik le – nemcsak a hazai, de az egész keleti tömb hadiiparának sikeres modernizálását veszélyeztethette volna.

A Budapesti Katonai Bíróság zárt tárgyaláson a folytatólagosan elkövetett hűtlenség bűntette miatt Aradi Istvánt kötélt általi halálra, Menyhért Rezső KGM főelőadót, aki a hadiipari üzemek termelési adatait szolgáltatva ki Aradi számára, hűtlenség miatt életfogytiglanra, míg Medgyes Márton rendőr hadnagyot, a hírszerzés beosztottját, aki a BM operatív szerveinek tevékenységéről „fecsegett”, folytatólagosan elkövetett államtitoksértés bűntette miatt 10 évig tartandó börtönbüntetésre ítélte.²⁰ Aradin az ítéletet 1960. január 15-én végrehajtották, míg a másodrendű vádlott Menyhért Rezső büntetését a Legfelsőbb Bírósága 1965 nyarán 14 évre mérsékelte.²¹

Az alább közölt dokumentumok bepillantást engednek a magyar állambiztonsági szervek, elsősorban a kémelhárítás, illetve az ipari szabotázselhárító osztály működésébe, a technikai, és konspiratív eszközök alkalmazásának módozataiba, az operatív munka részleteibe. Az ügynökjelentések, a dezinformatív anyagok, az operációs, valamint a figyelési tervek, az álfutár jelentései az Aradival történt találkozájáról, illetve az őrizetbe vételének indokául megjelentetett újságcikk, mind-mind egy körültekintően megszervezett operatív akció egy-egy részletéről, valamint arról informálnak, hogy az állambiztonság – sikeres „önfényezésén” túl – a hatványozott súlyúvá eszkalált kémüggyel a nyitásra törekvő politikai vezetésre próbált nyomást gyakorolni.

A közölt iratok az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában találhatóak, és minősítésüket elvesztették.

Dokumentumok

1. „Szilvási” fedőnevű ügynök jelentése Aradi István beszervezéséről, 1959. március 21.

Belügyminisztérium
II/2-d. alosztály
66-2129/59.

Szigorúan titkos!
Adta: „Szilvási”
Vette: Molnár Imre őrgy.
Idő: 1959. márc. 18.

Jelentés
Budapest, 1959. március 21.

„Szilvási” jelenti:

Aradi István mérnök 1959. március 12-én felkereste Bódi István bécsi, Herrmayergasse 1361. alatti lakost, akinek Budapestről egy „Toncsi” nevezetű személytől

levelet hozott. Ennek a levélnek a lényege az volt, hogy a Bódi nyíltan beszéljen Aradival, mintha személyesen a „Toncsi” lenne az.

Aradi tudomására hozta Bódinak, hogy ő nem akar visszatérni Budapestre. Bódi kifejtette Aradinak, hogy ő egy nyugati organizációnak [sic!] dolgozik, és ő össze fogja hozni őt ezzel a társasággal, azonban ő előre megmondja azt, hogy egyelőre kinn maradásról szó sem lehet, mert először nyújtani kell valamit azért, hogy idekint nyugaton megfelelő erkölcsi talaja legyen. Bódi 1959. március 13-án délelőtt telefonon felhívta Siklósit, hogy feltétlenül beszélni akar Naggyal. Tekintve, hogy Bódi nem mondta meg, miről van szó, Siklósi nem adott felvilágosítást Nagy hollétéről, így Bódi Aradival nem tudta Nagyt összehozni.

Tekintve, hogy Bódi megmondta Aradinak, hogy először a nyugat érdekében tenni kell, vagyis a minisztériumból anyagra van szükség. Aradi a kémanyag szolgáltatására hajlandónak mutatkozott, ezért Bódi oda adta a saját fényképét azzal, hogy négy napon belül ennek a fényképnek a másolatával fel fogják őt Budapesten keresni és a megbeszéltek kémanyagot ennek a személynek bocsássa rendelkezésére, aki a további utasítást a magatartására vonatkozólag meg fogja adni.

Fentieket 1959. március 15-én éjjel 12. 15-kor tudta meg Nagy Bóditól, ugyanekkor közölte Bódi Naggyal még azt, hogy az Aradi a diplomáját kinn hagyta Bécsben. 1959. március 16-án fentieket jelentette Nagy Kókai Kun Tamásnak, aki a Gehlenéknek ügynöke Bécsben. Nagy előadásainak lényege az volt, négy napon belül feltétlen fel kell keresnie Budapesten Aradit valakinek, mert egyébként az organizáció elveszti megbízhatóságát Aradi előtt, s tekintve, hogy komoly beosztásban lévő szakemberrel állunk szemben, aki igen jó beosztásban van a KGM Ip[ar] Pol[itikai] főosztályán, nem szabad elveszteni.

Kókai érdeklődött, hogy ki fogja ezt a kérdést megoldani, Nagy mondta, hogy valószínűleg saját maga. Dr. Hejkolknak²² Nagy bejelentette, hogy a Gehlenék részéről az Aradi beszerzése a feladat, aki most Budapesten van. Dr. Hejkrek őrnagynak semmi kifogása sincs ellene, kérése azonban az, hogy az Araditól hozott anyagot először ők akarják másolni. Nagy véleménye szerint az ügy rendezésére 3–4 nap szükséges.

Dr. Hejkrek kijelentette, hogy [ha] Nagy nem tud csütörtök estig visszatérni, akkor a főpostán 21 h-kor hívja Frau Szabót, akinek virágnyelven az eredményt is mondja meg.

Nagy 1959. március 18-án este 21. 15 kor a Régiposta utca 5. III. 6. alatti lakásán felkereste Aradit, aki nem volt otthon – mondta a felesége. Nagy ismét 22. 30 h kor felkereste Aradit a lakásán, akivel röviden beszélt csak. Mutatta Bódi fényképeit a hátlapján lévő számot, hivatkozott a bécsi beszélgetésre, amelyet Bódival folytatott és feltette a kérdést, mi készteti a nyugathoz való közeledésre, a disszidálási szándékra és az anyag szolgáltatására. Nem tartja-e a bécsi ígéretét? Aradi kijelentette, hogy igen. Vagyis hajlandó kémanyagot szolgáltatni. Tekintettel arra, hogy féltő volt a kapuzárás, ezért nem is tudtak többet beszélni, hanem megállapodtak abban, hogy Nagy március 19-én 13–14 h között fel fogja keresni őt lakásán ismét és ő rendelkezésére fogja bocsátani az anyagot.

Március 19-én 13.30 h kor Nagy felkereste Bódit,²³ akivel letisztázta, hogy a nyugatnak előbb dolgozni kell és csak úgy tud egy megfelelő alapot biztosítani magának kint nyugaton. Nagy rávezette, hogy nyugatnémet megbízásból jár itt Pesten, és Nyugat-Németországban tudnak állást biztosítani neki, természetesen „valamit valamiért” alapon, vagyis adjon anyagot. Aradi kijelentette, hogy igen is hajlandó az anyagszolgáltatására. Nagy figyelmeztette, hogy csak a valóságnak megfelelő dolgokat mondjon, és inkább kevesebbet, de pontosat. Aradi a KGM-el kapcsolatos adatokat a már megadott jegyzék[en] szolgáltatatta. Nagy konkrétan megbízta a B I–II. főosztályokhoz tartozó hadiipari adatok beszerzésére. Aradi kijelentette, hogy csak vele hajlandó további kapcsolat tartására. Nagy szerint 4–6 hét múlva lesz a következő találkozás, amikor pénzt is kap. Aradi legközelebb május–júliusban tud Bécsbe utazni. Továbbá megsürgeti valóperét.

Aradi kifejezett kívánsága az, hogy Nyugat-Németországban akar letelepedni, elsősorban harckocsi gyártás terén akar működni, mert neki ez fekszik a legjobban.

Véleménye szerint nyugaton, szabad, biztonságos élet van, míg Magyarországon rettegés.

Az említett Temesi²⁴ nevezetű személy a Budapesti Főkapitányság hivatalos csempészáru átvevője, ezt Bódi mesélte még ezelőtt kb. 3–4 hónappal. Bódi apja annak idején szintén tartott kapcsolatot Budapesten a hatóságokkal [...].²⁵

Tudomásom van arról, hogy a Budapesten megtartott VIT-en²⁶ Bódi kapcsolatba került, mint angol tolmács egy angol őrnaggyal, akivel – Nagy kérésére – most akarja a kapcsolatot felvenni. Jelenleg Bódi a Grosz cégnél dolgozik, mint gépkocsivezető. Telefonszáma: 35-71-87.

Bódi ismeretköre Bécsben igen széles. Kivándorlása előtt áll [az] USA-ba, azonban előbb hírszerző vonalon akar egy kis tőkét szerezni és Nagyot kérte meg arra, hogy a kivándorlási időpontot halasztassa el.

Molnár Imre

Készült: 2 pl.
Gépelte: Szné.

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 9–11. Molnár Imre aláírásával ellátott, géppel írt tisztázat.]

2. Javaslat ügynöki bizalmas nyomozás bevezetésére, 1959. március 24.

Belügyminisztérium
II/2-h alosztály
66-2129/59.

Szigorúan titkos!

Javaslat

Budapest, 1959. március 24.

Külföldön foglalkoztatott, megbízható ügynökünkől értesültünk arról, hogy Aradi István budapesti lakos, a KGM iparpolitikai osztály főmérnöke 1959. március 11-től 14-ig IBUSZ társasutazással Bécsben tartózkodott. Ez idő alatt Aradi egy volt budapesti kapcsolatán keresztül felvette a kapcsolatot a nyugatnémet hírszerzéssel. Aradi a nyugatnémet hírszerzés megbízásából vállalkozott a Magyar Népköztársaság elleni kémtevékenység végzésére, illetve arra, hogy a KGM-ről kémadatokat fog a nyugatnémet hírszerzéshez továbbítani.

Bécsi tartózkodása alatt Aradi vállalkozott arra, hogy az őt Budapesten felkereső nyugatnémet hírszerző futárnak – aki nála a Bécsben kapott fénykép másolatával jelentkezik – azonnal adatokat szolgáltat a KGM munkájáról. A futárnak 1959. március 18-án kellett Aradit lakásán felkeresni. A megbeszélte időben a futár Aradit fel is kereste, akinek szóban államtitkot képező adatokat adott a KGM szervezeti felépítéséről és iparunk helyzetéről. A futár kb. 5–6 hét múlva fog Aradinál ismét jelentkezni, amikor Aradi újabb adatokat fog megszerezni, illetve átadni a futárnak a hadi és egyéb iparunk termeléséről.

Javasoljuk Aradi István ügyében az ügynöki bizalmas nyomozás bevezetését. Javasoljuk, hogy Aradi István személyével a II/6. Osztály illetékes alosztálya foglalkozzon, mert nevezett a II/6. Osztály által ellenőrzött objektumban dolgozik. Ennek következtében Aradi feldolgozását, kémtevékenységének bizonyítását a II/6. Osztály közvetlenül eredményesebben tudja végrehajtani.

Egyben javasoljuk, hogy Aradi István ügyében sorra kerülő operatív intézkedéseket a II/6. Osztály előre beszélje meg a II/2-h alosztállyal. Erre a külföldön foglalkoztatott ügynökünk megvédése érdekében van szükség.

A jelenleg rendelkezésünkre álló és a jövőben birtokunkba kerülő adatokat, amelyek Aradi István ellenséges tevékenységét bizonyítják, a II/6. Osztálynak folyamatosan átadjuk.

Kérjük engedélyezni, hogy Aradi István főmérnök, budapesti lakos feldolgozását a II/6. Osztálynak átadjuk, s egyben rendelkezésükre bocsátjuk a birtokunkban lévő adatokat, amelyek Aradi kémtevékenységét bizonyítják.

Konrád Árpád r. őrgy.
alosztályvezető

Molnár Imre r. őrgy.

2 péld.K-né.
1 péld.Vezető e.
1 péld.d.

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 7-8. Konrád Árpád és Molnár Imre aláírásával ellátott, géppel írt másodlat. A dokumentum fejlécén az alábbi kézzel írt szöveg olvasható: „Meg kell beszélni Kucsera elvtárssal, ha egyetért, végre kell hajtani. Mi nyissunk ellenőrző dossziét (a „D” alo.) Hazai. Engedélyezem: Hazai Jenő r. ezredes, osztályvezető”]

3. Dezinformációs adatokról készített jelentés, 1959. június 21.

Belügyminisztérium
II/6-b alosztály

Szigorúan titkos!

Tárgy: Dezinformációs adatok

Jelentés

Budapest, 1959. június [sic!] hó 21. ²⁷

„Autós”-t a mai napon fel fogja keresni az összekötő ügynök, akinek részére az alábbi dezinformációs adatokat állítjuk össze, amiket megbízóinak fog továbbítani:

Csepel Autógyár 1959-ben 3.000 autóbusz motort fog gyártani, amiből exportra megy 2.192 drb. (A tényleges termelés dupláját adjuk meg.)

A Járműfejlesztési Intézet kidolgozta a DR 142 típusú 6 m³-es Dumper műszaki tervét. Teherbírása 10.000 kg, önsúlya 8.000 kg, maximális sebessége 50 km/ó., 150 LE-s hathengeres vízhűtéses motorral. (Való adatok: DR 100 tip. 6 m³-es, önsúlya 9.600 kg, maximális sebessége 35 km/ó., 125 LE motor.)

Az autó és traktoripar 1959-ben 3.292.000.000 Ft értéket fog megtermelni, amelyből az exportra menő termékek értéke: 2.872.000.000 Ft az ipar beruházása: 92.447.000 Ft. (Való adatok: termelési érték 2.292.000.000, export érték 1.013.000.000, beruházás 5.600.225 Ft.)

A Csepel Autógyár 1959-ben 980.796.000 Ft értéket fog megtermelni, amiből exportra 564.485.000 Ft jut. (A való adatokat mindkét értéknél 2 millióval megemeltük.)

Terepjáró kerekes nehézvontatót gyártanak honvédségi célra, amelynek típusjele: DR824. 250 drb. készül ebben az évben. Önsúlya 9.500 kg, hasznos terhelése 3.500 kg, hasznos vontatmány súlya 9000 kg, maximális sebessége 70 km/ó, hatósugara 600 km. (A honvédség részére ilyen nem készül. Való adatok: önsúly 9.000 kg, hasznos terhelése 3.000 kg, hasznos vontatmány súlya 8.000 kg, maximális sebessége 50 km/ó, hatósugara 3.00 km)

Nehéztüzérségi vontatóból (típuszám 850) ebben az évben 320 drb. készül a Vörös Csillag Traktorgyárban. 150 LE-s motorral, 80 km/ó sebességgel. Férőhely 10 fő, vezető és parancsnok. A vezetőfülke és az orrész 2 mm-es páncéllemez borítással. (Való adatok: 1956–1959-ben tervezve volt 677 drb. Típuszáma: 800, az Ikarus gyártotta volna 100 LE-s motorral, 60 km/ó sebességgel, 8 személy befogadására. A vezetőfülke illetve az orrész 1 mm vaslemez borítással.)

Szentendre közelében az úgynevezett Kőhegyen, amely katonai bázis, az utóbbi kb. 2 hétben nagy mérvű építőanyag szállítás kezdődött meg. Értesülés szerint rakétakilövő állomást kezdenek építeni. (Való adatok: a Kőhegyen az ellenforradalomig egy légvédelmi tüzérosztály volt fölállítva, ma ott semmi katonai alakulat nincs. Építőanyagot hordtak fel, de azért, hogy az ott lévő turistaházat kibővítsék.)

Bőhm László r. alez.

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 98–99. Bőhm László aláírásával ellátott, géppel írt tisztázat.]

4. Jelentés Aradi és az álfutár első találkozásjáról, 1959. július 4.

Másolat

Szigorúan titkos!
Tárgy: Aradi István
mérnök felkereséséről

1. sz. jelentés
Budapest, 1959. július hó 4.

Jelentem, hogy Aradi István [...] ²⁸ mérnököt a mai napon „futár” minőségben felkerestem. A találkozó az alábbiak szerint zajlott le:

15.30 h-kor nyilvános telefonállomásról lakásán a 382-243 telefonszámon felhívtam. Aradi vette fel a telefont, erre közöltem vele, hogy Bódi Pistitől hoztam üzenetet, melyet szeretnék személyesen átadni. Azonnal készségesnek mutatkozott és megegyeztünk, hogy 16-h-kor felkeresem lakásán.

16 h-kor lakásán megjelentem. Csengetésre azonnal ajtót nyitott és a szobába invitált. Itt megmutattam igazolásképp a kapott fényképet, mely után igen barátságos lett. Az eligazításnak megfelelően közöltem vele, hogy társam nem tudott jönni, mert megbetegedett, így engem küldtek. Közöltem, hogy a „főnökök” meg vannak elégedve a március 19-én adott anyaggal. Elmondtam, hogy kérésének megfelelően a Krupp Műveknél páncélos szakvonalon mérnöki állása biztosítva van. Közléseimet látható elégedettséggel fogadta, teljesen bizalmas lett.

Ezután rátértem, hogy a múltkori alkalommal megbeszélte dolgok elvitele céljából jöttem. Azonnal kérdezte, hogy mi érdekel bennünket, mert igen széles területről tud adatokat szolgáltatni. Elmonda, hogy a minisztériumból származó eredeti anyag jelenleg nem áll rendelkezésére, mivel nem mer anyagot a lakásán tartani, de fejben igen sokat tud, és ezeket le tudja írni. Kérdéseimre, hogy mik ezek, az alábbiakat kezdte sorolni, s mint „bennünket” érdeklő témákat feljegyezte vázlatul jelentéséhez:

Magyarország alumínium termelése.

B/1 szektor.

B/2 szektor.

Szovjet csapatok magyarországi elhelyezése fegyvernem szerint.

Szovjet rakéta alakulat a volt Horthy-ligetben. ²⁹

Szovjetunió és Magyarország között építendő olaj-távvezeték.

Székesfehérvári épülő alumínium hengermű.

KGM lőszeripari vonaláról adatok.

Magyarország benzin és gázolaj importja.

BM rendelése a Lámpagyárnál.

BM ÁVH Hírszerző Osztály és Munkásőrség csopaki kiképzése.

„T” vonal (elhárítás) a KGM-en belül. ³⁰

BM morális helyzete.

A lefigyelés megszervezése Magyarországon a BM részéről.

Hírszerzésünk támadási iránya. (telepítések)

A nyugati hírszerzőszerv részéről tanulmányozandó személyek.

Nyugatra jutási lehetőségének leírása.

A továbbiakban általa megszerezhető anyagok.

Fentiekhez az alábbi kommentárt fűzte magyarázatul:

Magyarország alumínium termeléséről a fejben meglévő adatokat – benne a SZU részére történő szállítást – mostani jelentésében írja le, bővebb adatokat szerdán eredetben fogja átadni. A B/1, B/2 szektorról a már megbeszéltek szerint írja le az általa tudott adatokat.

A szovjet csapatok fegyvernem szerinti elhelyezését részletesen leírja, azon személyek feltüntetésével, akiktől az adatokat megszerezte. Úgyszintén leírja, honnan van tudomása a szovjet rakéta alakulatról, az milyen típusú rakétákkal rendelkezik.

A SZU és Magyarország között a következő néhány év alatt olaj távvezeték épül több ezer km. Hosszúságban háború esetére. Megjelöli jelentésében, hogy a távvezeték hol épül és hol lesznek lecsapoló állomások.

A székesfehérvári épülő alumínium hengerművel kapcsolatban közölni fogja írásban annak rendeltetési tervét, várható termelését, hadi célra történő felhasználását.

A KGM lőszeripari vonallal kapcsolatban nem sokat tud, de egy idősebb kartárs[ától], aki azon a vonalon vezető beosztásban van, adatokat fog kérni ezzel kapcsolatban.

Le fogja írni részletesen, hogy Magyarország a Szovjetuniótól, Ausztriától mennyi benzint és olajat kap, ennek milyen az elosztása és a felhasználása.

Hírforrás megjelölésével közli, hogy a BM nemrégén a Lámpagyárnál 7000 db. 9 mm-es pisztoly gyártását rendelte meg. A pisztolyokba 14 lőszer fér, ezekkel cserélik fel a jelenleg meglévő pisztolyokat.

Tudomása szerint Csupakon van az ország legnagyobb kiképző helye, melyen a BM beosztottait, az á[llam] v[édelmi] beosztottakat (ez alatt az elhárító szervek beosztottait érti) a hírszerző osztály beosztottait, valamint a Munkásőrség tagjait lövőkiképzésben részesítik.

A KGM-en belül a „T” vonallal (elhárítás) kapcsolatban közölni fogja az általa ismert elhárító tiszteket, az elhárító szervekkel együttműködő (beszervezett) személyeket, az olasz, osztrák, német vonal tartó tiszteket és azok jellemzését.

A BM morális helyzete alatt leírja a BM állományon belül uralkodó torzsalkodásokat.

Részletesen leírja – hírforrás megjelölésével – hogyan van megszerveve a lefigyelés, ez milyen eredményes.

Hírszerzésünk támadási iránya alatt ismertetni fogja, hogy a Magyarországról kiutazó papok beszervezett személyek, akiket erkölcsi téren kompromittáltak. A régi rendszer káderei, akiket „illegálisan” kiengedünk, beszervezett személyek.

Név szerint nem tudja ki az illető, de volt honvédtiszt, fhdgy., aki jelenleg Olaszországban van, hírszerzésünk telepített ügynöke, kinek feladata az olasz vezérkarba beépülni.

A bécsi követségen dolgozó egyik elvtárs felesége titkos állományú hírszerző tiszt, az illető nem a követségen lakik Bécsben, hanem magánszemélyként él, egyben ő végzi a követség elhárítását is.

A nyugati hírszerzőszervek részéről tanulmányozandó személyként [említette] Zamek Vladimírné nevű szovjet állampolgárt, kinek férje állítólag a MALÉV-nél van. Jelentésében közölni fog ránézve kompromittáló adatokat, ugyancsak tanulmányozni tanácsolja a KGM-en belül az ún. „Brünni” csoportot. Elmondása szerint ezek Brünnben végzett mérnökök, akik véleménye szerint szabotálnak, rávehetők a nyugati hírszerzőszervvel való együttműködésre. Nyugatra jutásával kapcsolatban két Szovjetunióban végzett kollégájával együtt kíván kiutazni a VIT-re egyéni útlevéllel. Egy ausztriai ismerőssel meghívó levelet íratott magának, s egyik ismerős elhárító tiszt elintézi útlevelét. Így ezekkel kíván kiutazni, őket elviszi a levél írójához, ő onnan elmegy egy másik ismerőshöz (jelentésben a neveket és címet közli), aki a rendőrségen kapcsolatokkal rendelkezik és elintézi menedékjogát. Jelentésében közölni fogja, milyen anyagokhoz tud a jövőben hozzájutni.

Beszélgetésünk folyamán közölte, hogy a minisztériumban megbízható személyként kezelik, így bármilyen anyaghoz hozzá tud jutni. Elmondta, hogy a pártba be akarják kényszeríteni, így nagyobb lehetősége lenne, azonban gyűlöli a pártot, ezért halasztja belépését. A BM-el kapcsolatos adatainak hírforrásául 3–4 operatív tisztet említett, akikkel jó viszonyban van. Fő hírforrásul egy fhdgy. elvtársat mondott, aki a Régiposta u. 12. szám alatt lakik, akinek a feleségét ő helyezte el a MALÉV-nél. Elmondása szerint ez az elvtárs nagyon megbízik benne, ezért elmond egyes dolgokat. Az elvtársat, mint fanatikus kommunistát jellemezte, megemlítette, hogy ő intézi el kiutazását Bécsbe az Útlevelel Osztály helyettes vezetőjén keresztül.

Elmondta, hogy most ki akar menni Bécsbe, és kinn is akar maradni, de ha visszaküldik, úgy hajlandó vissza is jönni. Mégis a kinn maradást választaná azonban, mert utazáskor terv-dokumentációt fog kivinni magával, ezeket ki tudja vinni, mert társai olyan „káderek”, hogy őket a határnál nem fogják átnézni. Kijutása után kapcsolatban kíván maradni a hírszerzőszervvel, hajlandó bármilyen munkát végezni, más népi demokráciákba feladattal átmenni, egyedül Magyarországra nem.

Bódi Istvánnal kapcsolatban említette, hogy levelezési kapcsolatban van vele, Bódi már az Egyesült Államokból írt neki. Elmondta, hogy régen szeretett volna kapcsolatba kerülni nyugati hírszerzőszervvel, de nem tudott kijutni. Mikor tavaly³¹ kapott Bécsbe látogató útlevelet, megragadta az alkalmat, hogy Bódin keresztül kapcsolatba lépjen. Bódi szervezte be, és olyan feladattal küldte haza, hogy minden megszerezhető anyagot juttasson ki.

Elmondása szerint szívesen dolgozik, mindent megszerez. Nem fél, nincs vesztenivalója. Annyira gyűlöli a rendszert, hogy csak ártani akar minden módon. Feleségétől elváló félben van, gyermeke nincs, szülei nincsenek, nem veszíthet semmit, különben is nyugodtan dolgozik, mert egyrészt bíznak benne, másrészt elhárító tiszt ismerőségétől tudja, hogy igen rossz az elhárításuk.

Megegyeztünk abban, hogy jelentését géppel fogja megírni a megbeszéltek alapján, és azt holnap július 5-én 10 h-kor részemre lakásán átadja. A hét elején összeszed minden keze ügyébe eső és általa megszerezhető anyagot, így pl. a Csepel Vasmű³² tervdokumentációját 1965-ig, az alumíniumipar jelenlegi termelésének és felhasználásának dokumentációját és egyebeket. Ezeket szerdán július 8-án 13.30 h-kor lakásán fogja átadni. Ezekkel együtt fog átadni egy újabb jelentést, melyben leírja a július 7-én tartandó értekezlet tartalmát, melyen Csergő miniszter elvtárs számol be a prágai útjának eredményéről.

Kérése az volt, tolmácsoljam, hogy a VIT-re való kiutazása előtt keressük fel, és adjuk meg, hogy milyen anyagot vigyen ki magával.

Találkozónk 16 h-tól 17 h-ig tartott.

Megjegyzés:

Aradi Istvánt igen fanatikus, rendszerünket gyűlölő embernek ismertem meg. Fenntartás nélkül bízok a hírszerzőszervben, bármit hajlandó megtenni. Meggyőződésből, szívesen dolgozik, tisztában van felelősségével. Igen magabiztos és elszánt. A KGM-ben élvezi a vezetők bizalmát, így mindenhez hozzájuthat, s ezt ki is használja.

Visszafordításra alkalmatlannak tartom, rendszerünket úgy gyűlöli, hogy semmi esetre sem vállalná részünkre a munkát, inkább vállalja a halált.

Véleményem szerint eredményes volna kiutazása előtt még egy találkozót létrehozni.

Barts Oszkár r. hdgy. s. k.

Másolat hitelül:

Budapest, 1959. július 13.

[ÁBTL 3.1.5. O-10688. 92-92/3. Aláírás nélküli, géppel írt másolat.]

5. Kiegészítő jelentés Aradi és az álfutár első találkozásáról, 1959. július 4.

Másolat

Szigorúan titkos!

Kiegészítés az 1. sz. jelentéshez
Budapest, 1959. július hó 4.

Aradi István beszélgetésünk folyamán még az alábbiakat mondta el:

Oklevelét Ausztriában jártakor egy kétfenekű dobozban kinn hagyta a Bódi révén szerzett ismerősénél Bécsben a Lichsteinsteinsrasse-ban. Ezeket Bódi mutatta be nekik, s hozzájuk fog menni, mikor kinn marad.

Elhárító ismerősétől tudja, hogy az állambiztonsági szerv ügynökeit „K” lakásokban³³ fogadja. Ezek fedőnéven kiutalt lakások, melyeket az állambiztonsági szerv rendez be.

Az V. ker. Politikai Nyomozó Osztályról 3–4 beosztott lebukott korrupció miatt.

Felhívta figyelmem, ha telefonon hívjuk, ne szállóból, vagy postáról hívjuk, mert ezek telefonjait figyeli az állambiztonsági szerv.

Elmondta, hogy a Dzerzsinszkij iskola³⁴ ismét működik, itt a hírszerzőiszteket képezik ki, tehát ez hírszerzőiskola.

Mikor beszervezett emberekről esett szó a „pörgetés” szót használta, s elmagyarázta, hogy mi ennek az értelme. Ezt is a Régiposta utcában lakó (1. sz. jelentésben leírt) tisztól tudja.

Elmondta, hogy a KGM-en belül lebukási sorozat van, lebukott a Csepel Autógyár igazgatója, most bukik a Lámpagyár igazgatója.

Barts Oszkár r. hdgy. s. k.

Másolat hitelül:

Budapest, 1959. július 13.

[ÁBTL 3.1.5. O-10688. 145. Aláírás nélküli, géppel írt másolat.]

6. Javaslat Aradi leleplezésére, 1959. július 14.

BELÜGYMINISZTERIUM
II/6 Osztály

Szigorúan titkos!

Javaslat
Budapest, 1959. július hó 14.

Jelentem, hogy az „Autós” ügyben keletkezett anyagok áttanulmányozása után az ügy realizálására az alábbiakban tesszük meg javaslatunkat:

„Autós” [...] ³⁵ a KGM-ben mint főmérnök dolgozik.

Nevezett 1959. március 11-től 14-ig IBUSZ társasutazással Bécsben tartózkodott. Ez idő alatt egy volt budapesti kapcsolatán keresztül kapcsolatba került a nyugatnémet hírszerző szervekkel. „Autós” annak fejében, hogy részére nyugaton megfelelő állást biztosítsanak, vállalkozott a Magyar Népköztársaság elleni kémtevékenységre. A kapcsolattartás módjában úgy állapodtak meg, hogy az őt Budapesten felkereső nyugatnémet hírszerző-futárnak a már összegyűjtött adatokat átadja és a továbbiak során pedig a futár utasításainak megfelelően fog tevékenykedni.

1959. március 18-án „Autós”-t lakásán fel is kereste az imperialista hírszerzőszervek egyik futárja, akinek „Autós” szóbelileg beszámolt a KGM szervezeti felépítéséről és egyéb titkokat képező adatokat közölt. Ekkor abban állapodtak meg, hogy pár hét múlva ismételen fel fogja őt a futár keresni. „Autós” megígérte, hogy addigra az ipari vonatkozású dolgokon túl is fog adatokat gyűjteni, ugyanis széles lehetőségei vannak, mint ahogy mondotta: „ő nagyon jól fekszik.”

1959. július 4-én egy operatív tiszt elvtárs kereste fel „Autós”-t futári minőségben és a már általunk ismert jelszóval beszámoltatta, illetve átvette az ez ideig összegyűjtött adatait. Mint ismeretes „Autós” ekkor nagyon részletes adatokat adott át a „futár”-nak, főleg ipari vonatkozású adatokat, de azon túl adatokat szolgáltatott a BM egyes szerveinek munkájával kapcsolatban és nagyon jelentős adatokat helyezett kilátásba katonai vonatkozásban is.

A szóbelileg elmondott adatokat a „futár” felszólítására írógéppel leírta, majd a következő napra jelezte, hogy több eredeti dokumentációt is meg tud szerezni, és át tud

adni. A következő napon ezeket a dokumentációs adatokat, amelyek az iparra vonatkoznak, a „futár”-nak átadta.

Ezen a találkozón részletesen kifejtette a „futár”-nak, hogy mik a tervei, illetve azt, hogy folyamatba tette az útlevét és a vízum megszerzését Bécsbe, ugyanis a VIT-re szeretne kimenni úgy, hogy már onnan nem szándékszik visszajönni, szeretne véglegesen kint maradni. Elmondotta, hogy ha ezt a variációt nem tudná megoldani, úgy ez év augusztusában a zágrábi vásárra akar kimenni és ebben az esetben Jugoszláviából akar átmenni Ausztriába, hogy végleg kint maradjon. Kérte a „futár”-t, hogy lehetőleg még július hónapban keresse fel őt, hogy azokat az adatokat, amelyeket még össze tud szedni, átadhassa részére. A „futár” ezt a látogatást kilátásba helyezte, amennyiben a főnökei ezzel odakint egyetértenek.

Az ügy végleges realizálása előtt szükségesnek tartanánk, hogy még egy alkalommal, július 22-én keresse fel őt az operatív tiszt elvtárs, mint „futár”, a következő terv alapján:

I.

- 1.) Nyugtassa meg „Autós”-t hogy a kinti főnökei nagyon meg vannak elégedve a munkájával és ennek megfelelően természetesen ők is úgy fognak gondoskodni „Autós”-ról amikor ki fog utazni, illetve az állása, mint ahogy azt már a „futár” az előző találkozón is jelezte, biztosítva van, amivel ő is nagyon meg lesz elégedve, de ugyanakkor őt, mármint a „futár”-t, felelősségre vonták, hogy több nagyon fontos kérdés szerepel „Autós” jelentésében, amelyekre rögtön ki kellett volna térni, részletesebben tisztázni kellett volna. Lényegében ez a mostani útjának egyik célja is.

Tisztázni kell az alábbiakat:

- a.) Részletesen tisztázni kell, sikerült-e a Honvédelmi Tanács mellett lévő titkárral a kapcsolatot megteremteni, mit tudott meg a rakétakilövő helyekkel kapcsolatban, ki ez a titkár, mit tud az órála, mármint „Autós”-ról. Amennyiben a fenti kérdéssel kapcsolatban megtudott adatokat, azokat hogy szerezte.³⁶
 - b.) Az előző jelentésében említett ipari vezetők szabotázsstevékenységével kapcsolatban szintén a fentiekhez hasonlóan konkretizálni kell személyekre, hogy mit tud, honnan tudja ezeket a dolgokat, stb.
 - c.) Saját személyét illetően is fel kell vetni konkrétan a kérdést, hogy ő a saját területén, vagy általában, milyen aknamunkát folytat. Ennél a kérdésnél figyelmeztetni kell a főnökök nevében, hogy az elkövetkezendő időben, most már különösen legyen óvatos, főleg csak az adatok gyűjtésére menjen rá.³⁷
 - d.) Tisztázni kell, hogy a Bécsből való visszatérése óta vont-e be valakit konkrétan ebbe a tevékenységbe, milyen formában, kiket. Itt szintén figyelmeztetni kell, amennyiben eddig nem vont be, úgy most már a fokozott óvatosság érdekében, ne vonjon be senkit.
 - e.) Belügyi ismerőse felé milyen előrehaladást ért el, ezeket politikailag jellemezze, azzal, hogy ezek után különös tekintettel érdeklődnek megbízói. Véleménye szerint mivel lehetne ezeket megfogni, illetve ő meddig jutott el ezen a téren.³⁸
 - f.) A fentiek tisztázása után kell rátérni arra, hogy mi van a kiutazásával, kikkel fog utazni, milyen intézkedéseket tett az útlevét és vízum megszerzése ügyében.
- 2.) A fentiek alapos kipuhatólása után kell rátérni az utasítás megadására, amely a következő legyen:

A kinti megbízó utasítása, hogy amennyiben sikerül a VIT-re kimennie, úgy ezzel kapcsolatban semmit nem reszkírozhat, ezért ha megy ki, semmiféle dokumentációt nem vihet magával, mert ez nagyon veszélyes, csak fejében vigye az adatokat. Bőröndje nem tartalmazhat semmi mást, mint általában azoknak a kiutazóknak a

bőröndje, akik 2-3 napra utaznak. A dokumentációs adatokon túl figyelmeztetik őt arra is, hogy valutáris, illetve értéktárgyakat sem vigyen, mert ez nagyon veszélyes.

Viszont minden olyan anyagot, amit most még meg tud szerezni, főleg dokumentáció formájában, azokat sürgősen szedje össze és egy jelentéssel együtt hozza le Győrbe július 25-én a késő esti, illetve éjszakai órában. A „futár”-nak itt nagyon részletesen meg kell magyarázni, hogy mindez az ő biztonsága érdekében történik, hogy a határon semmit ne vigyen magával. Ő viszont most több napig fog az országban tartózkodni, de arra már nincs lehetősége, hogy még egyszer Budapestre visszajöjjön. Ezért döntöttek a kinti megbízók úgy, hogy Győrben találkozzanak. Ez nyilván „Autós” számára semmiféle nehézséggel nem jár.

Beszélgetés során tisztázni kell, hogy autóval vagy vonattal tud-e jönni. Ezután meg kell állapodni a győri találkozási helyben, azzal, hogy ott már megbeszélésre a „futár”-nak nincs lehetősége, ezért „Autós” a megszerzett adatokkal kapcsolatban, és minden olyan kérdést, amit még szükségesnek tart írjon le és a dokumentumok közé tegyen be.

Utána még egyszer meg kell nyugtatni „Autós”-t, hogy kint meg vannak vele elégedve és természetesen ott kint is számítanak tovább a munkájára. A beszélgetés végén ki kell térni arra, hogy ha valamilyen oknál fogva mégsem tudna a VIT-re kimenni, akkor egyetértenek a Jugoszlávia felé való kijutással is, csak nagyon vigyázzon, nehogy provokátorok kezébe kerüljön. Ugyanis „Autós” által említett mérnök, akiknek állítólag az UDB-vel³⁹ van kapcsolata, nem nagyon tetszik a kinti főnököknek, felmerült bennük, hogy ez nem-e provokátor és ezért kérik, hogy vigyázzon és amennyiben tud, ennek a személynek az UDB kapcsolatáról valami részleteket, úgy azt közölje velük, majd ők azt kint megpróbálják ellenőrizni. Addig ezzel a személlyel a kiutazásról ne tárgyaljon. Amennyiben a VIT-re valamilyen oknál fogva (útlevél, vízum, stb.) nem tud kimenni, úgy természetesen augusztus második felében fel fogják őt keresni.

II.

Az operáció végrehajtásával kapcsolatban az alábbiakat javasoljuk:

„Autós”-t attól függően, hogy autóval, vagy vonattal fog-e Győrbe utazni az általa összegyűjtött dokumentumokkal, vagy a vonaton, vagy az országúton igazoltatjuk és mint olyan személyt, aki nem tud megfelelő magyarázatot adni, hogy miért utazik Budapestről a nyugati határ felé szombaton éjjel, elő fogjuk állítani. Előállítás után a nála megtalált anyagokra vonatkozóan magyarázatot kérünk. Az erre adott magyarázatát nem fogadjuk el és a győri osztályon történt elsődleges kihallgatása után, ügyének végleges tisztázása céljából a budapesti vizsgálati osztályra szállítjuk.

Az ügyben külföldön dolgozó ügynök megfelelő fedése, illetve az imperialista hírszerzőszervek felé „Autós” őrizetbe vételének legalizálása céljából, őrizetbe vételével egy időben, illetve július 26-án a vasárnap reggeli Népszabadságban egy cikket kívánunk megjelentetni, amely cikket egyébként már korábban a Népszabadság le akart közölni, amely szerint „Autós” egyik magyar találmány ügyében, annak kivitelezését szabotálja. A cikk végén, mint ahogy az a sajtóban szokásos, azzal záródna, hogy „remélik, hogy most már a cikk megjelenése után, illetékes szervek nem fognak sokat várni magukra azzal, hogy tisztázzák kinek, miért állt érdekében elszabotálni ezt a híres találmányt”.

A fenti cikk megjelentetése után pár napra, ismételten vissza lehetne a sajtóban erre a kérdésre térni azzal, hogy a korábban közölt cikkünk alapján, illetékes szervek megfelelő eréllyel a vizsgálatot megindították.

A fenti terv jóváhagyását kérjük engedélyezni. „Autós”-nak az operatív tiszt által való felkeresése után, az operációra vonatkozóan részletes tervet fogunk kidolgozni. Az operációs terv elkészítésével egy időben javasoljuk, hogy a II/3. Osztály is készítsen megfelelő tervet az általuk érintett személy kivonására, illetve vizsgálatára.

r. ezds.
osztályvezető

r. ezredes
osztályvezető

Készült. 2 pld.

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 81–85. Kucsera László aláírásával ellátott, géppel írt másodlat. A dokumentum végén az alábbi kézzel írt szöveg olvasható: „Írógép már ???”]

7. Tervezet Aradi István figyelésére, 1959. július 22.

Belügyminisztérium
II/9-c alosztály⁴⁰

Szigorúan titkos!

Tárgy: Aradi István figyelése

Tervezet
Budapest, 1959. július 22-én

A BM II/6. Osztály kérésére figyelés alá vonjuk:

Név: Aradi István

Mh: KGM, Budapest, V. Október 6. u. 21–23.

L: Bp. V. Régiposta u. 5. III. 6.

Fedőneve: „Figyelmes”

A figyelés 1959. július 25-én 06.30 h-kor kezdődik a figyelendő személy lakóházánál és tart a késő délutáni órákig, pontosabban addig, míg a figyelést kérő osztály beosztottjai a személy őrizetbe vételét végrehajtják.

A figyelést a következők teszik indokolttá: a figyelendő személy hosszabb idő óta aktív ipari kémkedést fejt ki. Beosztásánál fogva ez a tevékenysége igen komoly veszélyeket rejt magában. A Kohó- és Gépipari Minisztériumban, mint osztályvezető dolgozik, és így betekintése van a minisztérium és annak irányítása alatt működő különböző iparigazgatóságok és nagyüzemek életébe, ismeri a tervfeladatok egy részét, valamint tájékozott az iparpolitikát és a termelési eredményeket illetően is. Az ügyével kapcsolatos operatív feldolgozó munka eredményeként tevékenysége a titkos úton beszerzett bizonyítékokkal megteremtette a feltételeket ugyan a realizáláshoz, azonban, mivel kedvező lehetőségek vannak tettenérésre, megfelelő kombináció alapján ezzel egyidejűleg tervezi az operatív osztály az őrizetbe vételt, illetve a realizálás kezdetét.

Értesüléseink szerint a figyelendő személyt folyó hó 25-én 17.20 h-kor a Keleti p[álya]u[dvar]ról induló gyorsvonattal el fog távozni Budapestről azzal a szándékkal, hogy a magával vitt híryananyagot győri felsőbb kapcsolatának eljuttassa. Lehetséges azonban, hogy gépkocsival fog elutazni, mivel kiterjedt ismeretségi körrel rendelkezik és emellett anyagi helyzete is olyan, hogy számolni lehet ilyen körülménnyel. Figyelembe véve, hogy az utazásával kapcsolatos értesülések teljesen megbízhatóak, az operatív osztály megtette mindazokat az intézkedéseket, melyek alapján Komárom és Győr között végrehajtásra kerül a figyelendő személy őrizetbe vétele. A figyelést elsősorban az teszi indokolttá, hogy 25-én reggeltől állandó ellenőrzésünk alatt legyen a figyelendő személy, állandóan tudjuk tartózkodási helyét, majd elutazásakor precíz, pontos jelentést tudjunk adni az operációt végrehajtó brigádnak.

Ebből kiindulva a figyelés feladatai a következők: folyó hó 25-én reggeltől szoros figyelés alatt tartani a személyt a konspiráció szigorú betartása mellett. Feltehető, hogy ezen a napon még felkeresi munkahelyét, így a figyelést ezen a helyen is folytatni kell. A délutáni órákra várható elutazása esetén pedig a következőképpen kell eljárni. Ha elutazása vonattal történik, egyrészt telefonon azonnal jelentést kell tenni a komáromi kapitányság ügyeletén lévő Molnár őrgy., vagy Juhász szds. elv-nak. A jelentésben pontosan ki kell térni arra, hogy a figyelendő személy melyik vonattal, a vonat melyik kocsijában, melyik kupéjában utazik, milyen öltözetben van, milyen poggyászt visz magával, másrészt két oldalról ellenőrizni kell az utazás folyamán azt a kocsit, melyen a figyelendő személy utazik, mindaddig, míg őrizetbe vételét az illetékesek végre nem

hajtják. Feladat egyéb formában csak akkor áll a figyelő részleg előtt, ha esetleg az operáció végrehajtása előtt, valamely közbeeső állomáson leszállna a figyelendő személy, mely esetben természetesen figyelését a további utasításig, nagyfokú konspiráció mellett folytatni kell.

Ha a figyelendő személy gépkocsival távozna el Budapestről a város területének elhagyása után az arra kijelölt operatív tiszt lemarad a figyelő brigádtól és telefonon a korábban már említett ügyeletre leadja a jelentést, mely kiterjed a gépkocsi indulásának időpontjára, a gépkocsi rendszámára, színére és gyártmányára, az utasok számára és nemére, valamint az egyéb fent már említett szempontokra. A brigád pedig nagyfokú óvatossággal egészen laza figyelését folytatja a figyelt személyt szállító gépkocsinak, elsősorban azzal a céllal, hogy esetleges leállása vagy visszafordulása esetén kellő tájékoztatást tudjon adni az operációs brigádnak. A követést csak akkor kell ismét szorosabbá tenni, ha az őrizetbe vétel valamilyen oknál fogva nem lesz végrehajtva, akkor is csak Győrben egy esti időpontig, ahol egy találkozó alkalmával kerül végrehajtásra az őrizetbe vétel.

A figyelés előtt egyéb feladat nem áll, nem szükséges sem kapcsolatainak megállapítása, sem az általa feladott postaküldeményeinek kivonása, sem pedig konspiratív fényképfelvételek készítése. A figyelés végrehajtása az egy napos terjedelemtől függetlenül rendkívül komoly feladat, már csak azért is, mert értesüléseink szerint a figyelendő személy meglehetősen sokat tud és állítólag tapasztalt a figyelő apparátus módszereiről, működéséről, elsősorban külföldi beutazók figyelésével kapcsolatban. Mivel az esetleges dekonspiráció súlyos károkat okozna az ügyben folyó operatív munkának, dekonspiráció súlyos veszélye esetén a figyelést meg kell szakítani.

A figyelendő személy megismerése: a figyelést kérő osztály beosztottai által eszközölt kombináció útján történik, folyó hó 23-án 10.00 – 12.00 h-között, mely időközben kapott feladatának megfelelően munkahelyéről a Kispesti Vörös Csillag Traktorgyárba fog kimenni, majd onnan visszatérni. E mozgása során az őt ismerő Nádasi őrgy. elvtárs fogja megmutatni Juhász Pál r. fhdgy-nak, illetve a figyelő részleg tagjainak.

A figyelés végrehajtása a figyelendő személy lakóépületénél: figyelembe véve, hogy a figyelendő személy lakóháza a belváros középpontjában a Régiposta u. 5. sz. alatti többemeletes modern társasházban van, ugyanakkor a figyelés időtartama a reggeli és délutáni időt egybevetve sem haladja meg a négy órát, álcázott figyelést alkalmazunk. Álcázási eszközként magánjellegű személygépkocsikat használunk fel, melyek a mozdulatlan jelző szerepét töltik be, azaz a kocsirádió keresztül értesítést adnak a távolabb elhelyezkedő figyelő brigádnak a figyelendő személy távozásáról.

Figyelő brigád felállása 25-én reggel a következő lesz:

Egy operatív beosztott, név szerint Juhász Pál fhdgy. a CA-27-69 frsz. piros színű Skoda Spartak gyártmányú személygépkocsival, melyben bőröndök és egyéb tárgyak lesznek elhelyezve, melyekkel vidéki utazásra való készülődés látszatát keltjük 06.30 h-kor a Régiposta utca 7. sz. ház bejárata közelébe hajt és ott leparkírozva a csomagok rendezgetése és várakozás ürügyén tartózkodik mindaddig, míg a figyelendő személy lakóházát elhagyja, valamilyen irányba eltávozik.

Két operatív beosztott név szerint Csizmadia István hdgy. és Rajna János r. hdgy-ot az AB-61-35 rsz. Warszava gyártmányú gépkocsival a Váci utca 18. sz. ház közelébe parkíroznak le és összeköttetést tartva a jelző kocsival, várják a figyelendő személy kiindulását.

Két operatív beosztott név szerint Fehér Ferenc r. hdgy. és Pozsonyi Ferenc r. szds. a BA-03-98 rsz. fekete színű Volga gyártmányú személygépkocsival leparkíroznak a Március 15-e tér 3. sz. ház közelében és ugyancsak összeköttetést tartva a jelző kocsival várják a figyelendő személy kiindulását.

Amennyiben a figyelendő személy mozgása miatt két, vagy három esetben kell újól a figyelést kezdeni lakóháznál, másik ugyancsak magánjellegű személygépkocsit használunk fel a jelző operatív beosztott álcázására.

Felsorolt felállítási helyeken a figyelés időtartamának esetleges elhúzódása miatt a szükséges esetben megfelelő helycseréket eszközölünk, hogy a környezet se figyeljen fel, esetleg túl hosszú ideig egy helyben parkírozó gépkocsikra. A felállítás felsorolt formája által biztosított figyelendő személy felvétele, akár a Váci utca, akár a Galamb utca felé távozik el lakóépületéből. Bármerre távozik is el lakóházából, mozgófigyelést végző brigád tagjai csak a Váci utcában, vagy az Apáczai Csere J. utcában kezdik követni, ahol már a terep-adta lehetőségek, általában a forgalom is kedvezőbb a megfigyelés számára.

A figyelő brigád felzárkózásának formájára, valamint a felállítási helyeik változtatására vonatkozó részletutasításokat szóban fogjuk részletezni a brigád eligazításakor.

A figyelés végrehajtása, figyelendő személy munkahelyénél:

A figyelendő személy munkahelye az Október 6. utca és Szabadság tér sarkon helyezkedik el, és egy kijárata van az Október 6. utcára. Az épület hivatalos idő alatt rendkívül nagy forgalmú, nagy a környék gépjárműforgalma és igen sok a parkírozó gépkocsik száma is. A figyelés rövid időtartama mellett – kb. 8.30 h-tól, 13.30 h-ig – a fenti körülmény teszi indokolttá, hogy a terep adta lehetőségeket használjuk fel, nyílt leplezett figyelés végrehajtására. Különösen előnyös ebből a szempontból a Szabadság tér közeli fekvése, melynek padjain a nap minden szakában igen sok ember tölti idejét, ezek között a figyelők, helyes magatartása mellett konspiratíván végezhetik munkájukat.

A figyelő brigád felállása a munkahelyénél:

Két op[eratív] beosztott a Szabadság tér 5. számú ház előtt elterülő parkosított területen fog elhelyezkedni, melynek padjairól kellőképpen szemmel tudjuk tartani a figyelendő személy munkahelyének kijáratát. Nyílt felállásként a terep adta lehetőségek a térnek ezen a részén a legkedvezőbbek, mivel a közeli fák lombozata miatt a munkahely épületének ablakaiból nem lehet látni a tér ezen a részén elhelyezkedő személyeket. A két operatív beosztott külön-külön foglal helyet két egymástól lehető legtávolabb eső padon, mindkettő úgy, hogy jól szemmel tudja tartani a kijáratot. Az egyik figyelő gépkocsi felállítási helye a Szabadság tér és a Nádor utca torkolatánál lesz, úgy hogy gyors kiindulási lehetősége legyen a munkahely irányába. Szükséges ez azért, mert várhatóan a figyelendő személy távozásakor gépkocsit fog igénybe venni. A gépkocsi irányításával megbízott operatív beosztott a gépkocsiban, illetve annak közvetlen közelében tartózkodik, látó összeköttetést tart fent a téren elhelyezkedő operatív beosztottakkal, hogy bármely pillanatban meg legyen a felzárkózás minden feltétele.

Figyelembe véve a figyelendő személy munkahelyének rendkívül nagy forgalmát a még megnyugtatóbb figyelés érdekében a másik figyelő gépkocsit az Arany János utca 15. számú ház előtt fogjuk leállítani és abban egy operatív beosztott fog elhelyezkedni és a gépkocsiból szemmel fogja tartani az Október 6. utca kereszteződését. Ily módon azon túl, hogy két oldalról biztosítva lesz a figyelendő személy munkahelye, kedvezőbb feltételek lesznek a figyelő brigád felzárkózására, bármelyik irányba távozik is a figyelendő személy.

A két figyelő gépkocsi között rádió összeköttetés lesz fenntartva, így a figyelendő személy távozása esetén biztosított lesz mindkét gépkocsi mozgathatósága a szükségletnek megfelelően. Bár a figyelés időtartama mindössze kb. 4 órára tehető a munkahelyénél, két figyelő gépkocsit konspirációs céllal 11.00 h-kor megcseréljük felállítási helyeiken.

A figyelő brigád felzárkózásának módjára, feladataikra részletesen az eligazításon szóban fogunk kitérni, melyet különösen indokolttá tesz az a körülmény is, hogy a figyelendő személy munkahelyének közelében helyezkedik el konspirált körletünk és így még kevésbé engedhető meg a legkisebb felelőtlenység, vagy durva figyelési módszer a brigád részéről, mint más esetben.

Abban az esetben, ha az idő rosszra fordulna a figyelés napján, úgy a felállítás a következőképpen lesz módosítva. Egy operatív beosztott egy Warszawa gyártmányú gépkocsival az Október 6. utcában a munkahely kijáratának közelében fog elhelyezkedni

és várakozás ürügyén ott tartózkodva szemmel fogja tartani a kijáratot. A figyelendő személy távozása esetén pedig rádiókészüléken jelzést fog adni, a figyelő brigád számára. A figyelő gépkocsik elhelyezése azonban csak akkor lesz megváltoztatva, ha a környéken parkírozó gépkocsik csekély száma miatt konspirációs célból szükségesnek bizonyul.

A jelzést végző operatív beosztottak és az álcázásukat szolgáló gépkocsik a figyelendő személy távozásai esetén helyükön maradnak és a mozgó figyelés végrehajtásában nem vesznek részt.

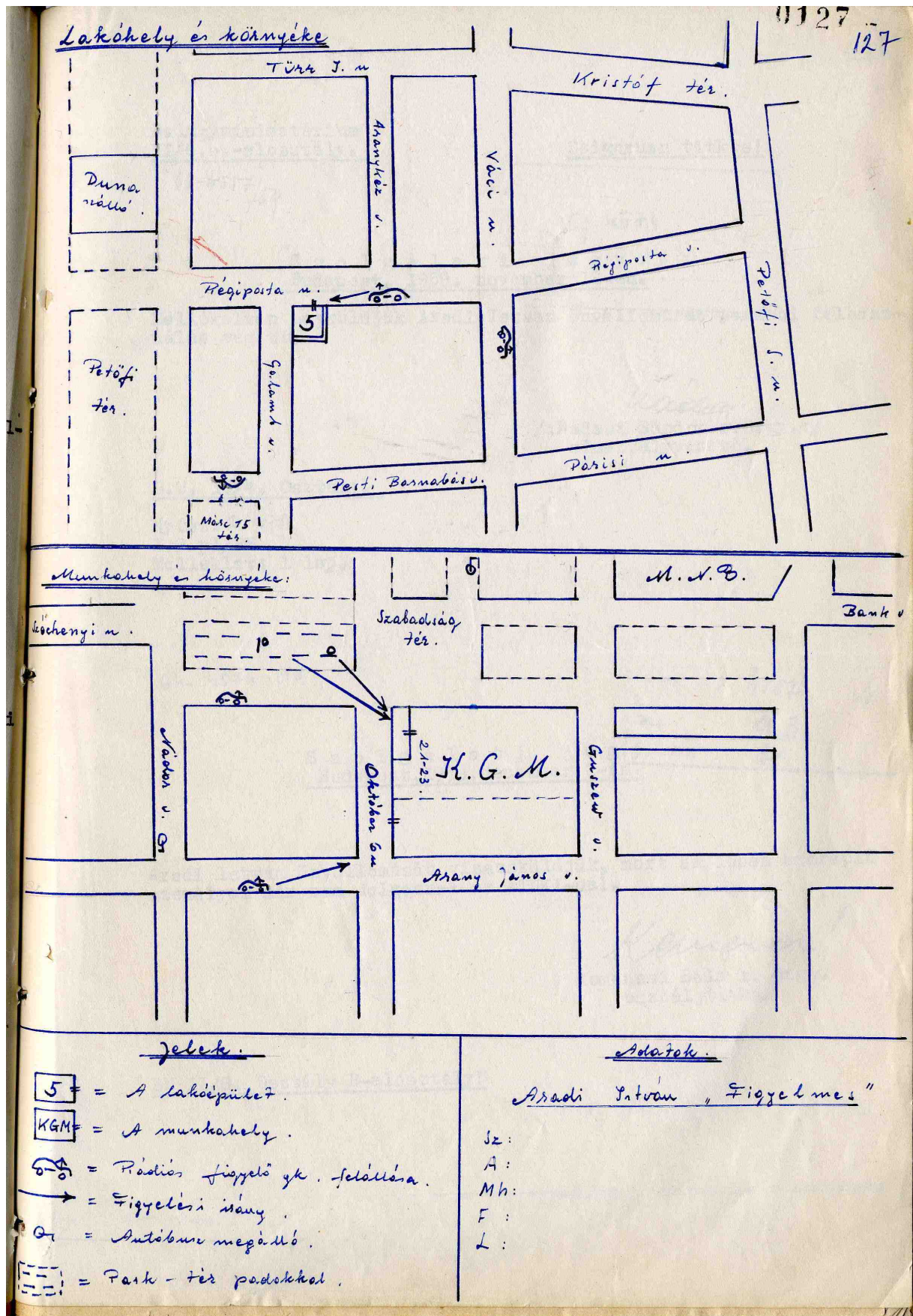
A figyelő brigád eligazítása a tervezetben foglaltak megfelelő szóbeli kiegészítésével folyó hó 24-én 13.00 h-kor lesz az alosztály körletében.

Dobróka János r. ales.
osztályvezető

Juhász Pál r. fhdgy.
alosztályvezető

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 125–126. Dobróka János aláírásával ellátott, géppel írt tiszttáza.]

8. Szemléltető rajz Aradi István figyeléséről, 1959. július 22.

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 127. Aláírás nélküli, kézzel készített ábra.]

9. Operációs terv Aradi István konspirált őrizetbe vételére, 1959. július 23.

Belügyminisztérium

Szigorúan titkos!

Operációs terv
Budapest, 1959. július 23.

Az operáció tárgya: Aradi István főmérnök, Budapest V. ker. Régiposta u. 5. szám alatti lakos konspirált őrizetbe vétele, hűtlenség bűntette elkövetés alapos gyanúja miatt.

Az operáció kiindulási alapja:

Aradi István 1959. július hó 25-én feltehetően a Budapest Keleti pályaudvarról 17.20-kor induló gyorsvonaton Győrbe utazik (a gyorsvonat Győrbe 19.45-kor érkezik), hogy ott 23 órakor a Városháza előtti téren a futárral találkozzék. A találkozóra – adataink szerint – átadás végett különböző államtitkokat képező adatokat visz magával. Utazási tervében számolni kell azzal az esetleges változattal, hogy úti céljához nem a tervezett útvonalon, hanem gépkocsival fog megérkezni. Az operáció során számolni kell azzal, hogy olyan eszközt vihet magával, mellyel akár saját, akár mások testi épségében kárt tehet.

Az operáció lefolytatása:

A II/9. Osztály külön terv alapján f. hó 25-én reggel megkezdje nevezett figyelését. Átadása a figyelők részéről az utazás megkezdésekor történik. Vonaton utazása esetén vele egy kupéba száll utasként 5 operatív tiszt: ...⁴¹ A mellette lévő kupéba utasként felszáll ... Az „utasok” teljes árú menetjeggyel utaznak. Feladatuk egyrészt annak biztosítása, hogy az akció idején idegenek ne legyenek jelen, másrészt annak biztosítása, nehogy az akció idején magában, vagy másban kárt kövessen el. Az „utasok” egy része, valamint a szomszédos kupéban „utazó” bőröndöt is visz magával. Komáromban a kocsiba felszáll 2 „határőr” ... akik a II/9. Osztály által bevezetett figyelés alapján kapnak értesítést, hogy Aradi melyik kocsiban utazik. A „határőrök” igazoltatják a kupé utasait és Aradi igazolványaiban rendellenességet találva a győri vasútállomáson leszállítják Aradit, valamint a szomszéd kupéban utazó, szintén „gyanúsnak” talált „utast”. A győri pályaudvarról, előkészített Pobjeda személygépkocsin (vezetője: „határőr” gépkocsivezető) beszállítják a győri Határőrkerületbe. Aradit a vasútállomáson személygépkocsiba beültetjük a Határőrkerület Parancsnokságára, a határőr ruhába öltözött ... operatív tiszt fogja bekísérni. Az „előállításra” kerülő másik személyre a vasútállomáson az egyik igazoltató „határőr” fog vigyázni, olyan formában, hogy Aradi lássa, hogy a másik személy akit a vonatról leszállítottak határőr őrizet alatt áll.

A kihallgatás során, melyet határőr tiszt egyenruhában Molnár Imre r. őrgy. végez, röviden tisztázni fogja Aradival, hogy milyen címen utazott Győrbe. Jelenlétében fog utasítást adni arra, hogy rendellenességet lát a nála lévő csomagokban és Budapestre kell felszállítani. Ezt követően Aradit elhelyezzük a cellába, ahonnan kihallgatásra fogjuk vinni a vonatról „előállított” másik személyt is. Ezt Aradi látni fogja.

Abban az esetben, ha a tervezett útirány helyett Aradi személygépkocsin utazna, Győr közelében az országúton fogja 2 „határőr” igazoltatni, ... akik eligazítása a figyelők jelentése alapján a Komáromi Járási Kapitányságon fog megtörténni. Ebben az esetben igazoltatás során rendellenességet találva személygépkocsin, szintén a Győr-i Határőr Parancsnokságra lesz beszállítva, ahol „kihallgatását” Molnár Imre r. őrgy. fogja végezni a fenti formában. Annak biztosítása végett, hogy az úti cél előre nem számítható módon lesz Aradi részéről végrehajtva, este 23 óra előtt néhány perccel a Városháza előtti térre érkező Aradit 2 egyenruhás „rendőr” ... fogja igazoltatni, majd a Győr-i megyei Osztályra bekísérni, ahol „kihallgatását” az odaérkező Molnár Imre r. őrgy. mint civil ruhás rendőrtiszt fogja lefolytatni.

Az őrizetbe vétel végrehajtása után Molnár Imre r. őrgy. telefonon azonnal értesítést küld a BM Vizsgálati Osztályára, az ottani ügyeleten keresztül Gidáli Gábor r. szds.-nak. A telefonértesítés után Gidáli Gábor r. szds. gondoskodik a házkutatás végrehajtásában Aradi lakásán, a házkutatás végrehajtásában Repnik József r. fhdgy. és Dani László r. fhdgy. vesznek részt. A házkutatás megkezdése után ½ órával Gidáli Gábor r. szds. az első kihallgatás lefolytatása végett visszamegy a Vizsgálati Osztályra.

Aradi István felszállítását Győrből és a Vizsgálati osztályon Gidáli Gábor r. szds.-nak való átadását személygépkocsin az adott körülményeknek megfelelően, vagy a 2 „határőr”, vagy a „rendőrök” fogják végrehajtani.

Az első kihallgatás lefolytatása után a cellában való végleges elhelyezését Gidáli Gábor r. szds. hajtja végre.

Gidáli Gábor
Molnár Imre

Készült: 4 péld. K-né.

Kapják: 1 péld. Hazai e.

1 péld. Kucsera e.

1 péld. T. e.

1 péld. II/8. Osztály.

[ÁBTL 3.1.9. V-145881. 8–10. Gidáli Gábor és Molnár Imre aláírásával ellátott géppel írt másolat. A dokumentum végén az alábbi kézzel írt szöveg olvasható: „A terv végrehajtva VII. 25.én.”]

10. Jelentés Aradi István külső figyeléséről, 1959. július 25.

Belügyminisztérium⁴²

II/9-c alosztály

69/1522-1/959.

Szigorúan titkos!

Nádasi Sándor r. őrgy.-nak

Figyelés kezdete: 7.00 h.

Figyelés vége: 19.50 h.

1.sz. jelentés

Külső figyelésről.

II/6-b alosztálynak. „Figyelmes”

Budapest, 1959. július 25-én.

Személy adatai:

Név: Aradi István

Szül. év h:

Fogl: osztályvezető

Mh: Kohó- és Gépipari Minisztérium

Budapest. V. Szabadság tér.

Lakik: Budapest. V. Régiposta utca 5. II. em.

Személyleírása:

Kb. 30 éves, kb. 165–170 cm. Magas, sötétszőke elől és fejetetején erősen kopaszodó, napbarnított arcbőrű, lefelé keskenyedő arcú, magas homlokú, közepes testalkatú, egyenes testtartású, gyors járású férfi.

Ruházata: sötét hosszú ujjas két cipzáras zsebes ing, zöldes sötét nadrág, kék zokni, fekete félcipő volt. Kezében zöld cipzáras irattáskát tartott.

Fedőneve: „Figyelmes”

7.45 h-kor „Figyelmes” fent említett öltözetében kezében tartva irattáskáját elhagyta lakóépületét. Kényelmes léptekkel a Régiposta utcán a Váci utca sarkáig ment. Itt megállt és kb. 1 percig nézelődve várakozott, majd lassú léptekkel a Váci utcán, Vörösmarty téren, József Nádor téren, József Attila utcán, Október 6. utcán a Zrínyi utca sarkáig ment. Itt találkozott egy kb. 35 éves, kb. 170–175 cm. magas, kissé zömök testalkatú férfival. Kézfogással üdvözölték egymást, majd az Október 6. utcán haladva,

8.00 h-kor mindketten bementek „Figyelmes” munkahelyére.

13.30 h-kor „Figyelmes” kezében tartva táskáját a már említett férfivel kijött munkahelyéről. Kényelmes léptekkel az Október 6. utcán, József Attila utcán az autóbusz megállóhoz mentek. Itt megállva kb. 3 percig beszélgettek, majd kézfogással elköszöntek egymástól.

A férfit nem követték, mivel az operatív osztály adatainak megállapítását nem kérte.

„Figyelmes” az elválás után a József Attila utcán, József Nádor téren, Vörösmarty téren, Váci utcán, Türr István utcán, Régiposta utcán lakóépületéig ment. Itt megállt, majd az ott parkírozó CA-03-61 rsz. szürke gépkocsi vezetőjével kb. 2 percig beszélgetett. (a gk. rsz. nem valószínű, mivel pontosan nem tudtuk megállapítani.)

13.50 h-kor „Figyelmes” bement lakóépületébe.

13.57 h-kor „Figyelmes” délelőtti öltözetében az irattáska nélkül elhagyta lakóépületét. A már említett gk-hoz ment és ott kb. 1 percig a gk. vezetővel térképet nézegetett, majd a gk. vezető a gk-val a Galamb utcán elhajtott.

„Figyelmes” ezt követően a Régiposta utcán, Apáczai Csere János utcán haladva,

14.00 h-kor bement az Apáczai Csere János utca 5. sz. alatt lévő férfi fodrász üzletbe, ahol helyet foglalt. Az üzletben sokan várakoztak. 2 perc múlva kijött az üzletből. Gyors léptekkel az Apáczai Csere János utcán, Régiposta utcán haladva bement lakóépületébe.

14.10 h-kor „Figyelmes” előző öltözetében irattáska nélkül elhagyta lakóépületét. Gyors léptekkel a Régiposta utcán, Apáczai Csere János utcán haladva bement a fodrász üzletbe, ahol haját vágatott és megborotválkozott.

14.45 h-kor kijött az üzletből. Gyors léptekkel az Apáczai Csere János utcán, Régiposta utcán haladva bement lakóépületébe.

16.32 h-kor „Figyelmes” fehér csíkos ingben, zöld nyakkendővel, szürke sport zakóban, zöldes szürke nadrágban, kék zokniban, fekete félcipőben, kezében tömött zöld cipzáras aktatáskát tartva kijött lakóépületéből. A kapu előtt megállva kb. 2 percig nézelődött, majd a Régiposta utcán, gyors léptekkel több esetben hátranézve a Petőfi Sándor utcán, Felszabadulás téren a villamos megállóhoz ment. Itt körülnézett, majd felszállt a beérkező 45-ös jelzésű villamosra melyen ülve a Keleti Pályaudvarig utazott. Leszállás után bement a Keleti pályaudvar előcsarnokába, ahol a jegypénztárnál 1 drb. félárú menetjegyet váltott a II. osztályra Győrig, a gyorsvonatra.

Menetjegyváltás után a pályaudvar peronjára ment, majd

17.10 h-kor felszállt az első vágányon bent álló szerelvény első kocsijának másodosztályú szakaszára, ahol jobboldalt a menetiránynak háttal az ablaknál megállt és kifelé nézett.

17.20 h-kor a szerelvény elhagyta a pályaudvart.

19.45 h-kor a szerelvény megérkezett a Győri pályaudvarra, ahol „Figyelmes” az operatív osztály beosztottainak őrizetében leszállt a szerelvényről. Figyelését ekkor befejeztük.

Dobróka János r. alezr.
osztályvezető

Juhász Pál r. fhdgy.
alosztályvezető

K: 2 példány. K. Iné
M: 1 példány. Címzett.
1 példány. Letét.
Ny. t. szám: 540/378/959.

[ÁBTL 3.1.5. 0-10688. 108–109. Juhász Pál aláírásával ellátott, géppel írt másolat.]

11. Jelentés Aradi István őrizetbe vételéről, 1959. július 25.

BM Határőrség Ő[rségi] Z[ászlóal]j Parancsnokság⁴³
Győr

Szigorúan titkos!

Jelentés
Győr, 1959. évi július hó 25-én

Jelentem, hogy f. hó 25-én a 2. sz. gyorsvonaton Komárom és Győr közötti ellenőrzés eredményeként 5 előállított személy iratait és csomagjait vizsgáltuk meg. Az ellenőrzés alapján négy személy tovább utazását engedélyeztük. Az Ő. Zj Pság-ra bekísért személyek közt volt Aradi István budapesti lakos, akinek adatai [...]⁴⁴

Nevezett személy zipzáras aktatáskáját megvizsgálva abban több ipari vonatkozású dossziét (köztük KGST anyagok) és egy aláírás nélküli gépírási papírt (3 oldal, címe: Tájékoztató, 1959. július 22.) találtunk. A gépírási papír első oldalán KGM/B hadiipar I. gyárai gyártmányai, a második oldalon „hírszerzés” témájú adatok vannak felsorolva. A gyanúnak látszó iratok miatt telefonon jelentést tettünk a BM ügyeletére, majd utasításra Aradi Istvánt felkísértük Budapestre és átadtuk a Belügyminisztérium Gyorskocsi utcai osztályának.

Vad Lajos
fhdgy

A másolat hitelül:
Makrai Edit ri. I. o.t.

[ÁBTL 3.1.9. V-145881. 11. Makrai Edit aláírásával ellátott, géppel írt másolat.]

12. Vizsgálati-intézkedési terv Aradi István ügyében, d. n.

Belügyminisztérium

Szigorúan titkos!

Vizsgálati-intézkedési terv
Aradi István⁴⁵ ügyében

I.

Ügynöki bizalmas nyomozás eredményeként 1959. július 25-én letartóztatásba helyeztük Aradi István 35 éves, középparaszt származású és értelmiségi osztályhelyzetű gépészmérnököt, a KGM műszaki főelőadóját hűtlenség büntetnének alapos gyanúja miatt.

Aradi a felszabadulás után végezte el a középiskolát és az egyetemet, a szocialista társadalomnak köszönheti, hogy mérnök lett. Elért eredményeit azonban teljesen a saját képességei eredményének tulajdonította, öntelt, karrierista lett. Az ellenforradalom előtt egy ideig párttitkár volt, szélsőséges, szektás magatartást tanúsított. Az ellenforradalom után azonban változtatott magatartásán, nem lépett vissza a Pártba és a nyugatra szökés gondolatával foglalkozott.

Aradi 1959 márciusában útlevéllel Bécsbe utazott, ott a kinn maradás lehetőségei után puhatolózott. Ennek eredményeként került kapcsolatba Bódi István nyugatnémet hírszerzővel, aki később nyugat németországi állás kilátásba helyezésével kémtevékenységre szervezte be. Miután hazajött, 1959 májusában Bódi futárt küldött a kapcsolat felvétele és az általa megszerzett anyagok kijuttatása végett.

Letartóztatásáig négy kémjelentést írt, mely ipari, katonai és BM vonatkozású adatokat tartalmazott, ezenkívül a futárnak a KGM-ben megszerzett, államtitkot és

részben hivatali titkot tartalmazó írásbeli anyagokat adott át lefényképezés és a kémszervezetnek kijuttatása végett. A BM titkos munkájára vonatkozó adatokat Medgyes Márton és Szabó József operatív tisztaktól szerezte meg, akikkel különböző szívességeken keresztül a bizalmába férkőzött és „fecsegésre” bírta őket.

II.

A nyomozás során megszerzett bizonyítékok:

1. titkos úton szerzett bizonyítékok:

- a) a futárnak átadott 3 drb. kémjelentés,
- b) a lefényképezésre átadott ipari vonatkozású anyagok fényképmásolatai.

2. személymotoszás során szerzett bizonyítékok:

- a) a KGST jegyzőkönyvek, KGM-ből általa megszerzett ipari vonatkozású anyagok,
- b) július 22-én kelt gépelt kémjelentés.

3. házkutatás során szerzett bizonyítékok:

- a) Bódi István nevére címzett kézírásos boríték.

III.

Kihallgatások útján tisztázandó fő kérdések:

1. Milyen előzményei voltak beszerzésének, milyen körülmények, okok vezették arra, hogy egy imperialista hírszerzőszerv részére ügynöki feladatot vállaljon.
2. A beszerzés körülményeinek, módszerének feldolgozása.
3. Az első futárral való kapcsolatfelvétel, az akkor kapott feladatok és kiszolgáltatott adatok kérdésének részletes tisztázása.
4. A titkos úton megszerzett bizonyíték alapján ellenőrizve részletesen feldolgozni, hogy milyen adatokat szolgáltatott ki kémjelentéseiben, milyen anyagokat adott át lefényképezés végett.
5. Meg kell állapítani, hogy a lefényképezésre átadott KGM anyagoknak milyen körülmények útján jutott a birtokába.⁴⁶ (Ezen keresztül a II/6. Osztály felhasználására alkalmas formában feldolgozandó, hogy a KGM-ben a TÜK-nek milyen hiányosságai állapíthatók meg.)
6. Tisztázni kell, hogy hogyan szerezte meg a kémjelentésekben szereplő ipari, katonai és BM vonatkozású adatokat.
 - a) Részletesen ki kell hallgatni Medgyes Mártonnal és Szabó Józseffel, valamint más BM tisztekkal való kapcsolatára (összehangolva a Medgyes és Szabó ügyében folytatott vizsgálatával), a tőlük megszerzett adatokra és az adatszerzés körülményeire.⁴⁷
 - b) Meg kell állapítani, hogy milyen jellegű kapcsolatban állt a MALÉV-nél dolgozó Zamek Vladimír feleségével, milyen módszerekkel akart vele olyan kapcsolatot kiépíteni, hogy a MALÉV-re vonatkozó adatokat tudjon rajta keresztül megszerezni.
7. Kihallgatásai alapján fel kell dolgozni kémtevékenységének módszereit.
8. Az 1. pontban foglaltak tisztázása alapján meg kell állapítani és a II/6. Osztály számára feldolgozni a KGM-ben általa ismert hiányosságokat, hibákat és általa tapasztalt visszaéléseket.

IV.

A vizsgálat során szükséges intézkedések:

1. A személymotoszás során lefoglalt KGM anyagok állam, illetve hivatali titok fokának megállapítására szakértői vélemény megszerzése. Végrehajtás időpontja: VIII. 24.⁴⁸
2. A kémjelentésekben foglalt katonai jellegű adatok titkosságának megállapítására katonai szakértői vélemény megszerzése. Végrehajtás időpontja: VIII. 24.

3. A kémjelentések megírásához felhasznált írógép lefoglalása, tulajdonosának tanúként való kihallgatása az írógép kölcsönadásáról. Végrehajtás időpontja: VII. 28.
4. Szakértői vélemény beszerzése annak bizonyítására, hogy a személymotoszár során megtalált kémjelentés a lefoglalt írógépen készült. Végrehajtás időpontja: ⁴⁹
5. Írásszakértői vélemény beszerzése annak bizonyítására, hogy a házkutatás során lefoglalt Bódinak címzett boríték Aradi kézírásával készült. Végrehajtás időpontja: ⁵⁰
6. Bírósági felhasználás céljából az ÉT alosztályról hivatalos feljegyzés beszerzése Bódi István nyugatnémet hírszerzőről. Végrehajtás időpontja: VIII. 15.
7. Bírósági felhasználásra környezettanulmány, vagyoni-és erkölcsi bizonyítva beszerzése. Végrehajtás időpontja: ⁵¹
8. Esetleges tanúk felkutatása és kihallgatása a vizsgálat során felmerült szükségesség szerint, amennyiben a vallomások ellenőrzéséhez és a bizonyítási eljáráshoz szükséges. ⁵²

Gidáli Gábor r. szds.

Készült: 2 pld.
Nytsz: 37-832/59.

[ÁBTL 3.1.9. V-145881. 30–32. *Gidáli Gábor aláírásával ellátott, géppel írt tisztázat.*]

13. Összefoglaló jelentés az Aradi-ügy hálózati és vizsgálati munkájának értékeléséről, 1959. szeptember 7.

Belügyminisztérium
II/8. Osztály

Szigorúan titkos!

Jelentés
Aradi István és társai ügyében
Budapest, 1959. szeptember 7.

Az ügyben folytatott hálózati munka értékelése

Miután 1959 márciusában sor került Aradi és az első futár találkozására, a hírszerzőszervvel való kapcsolat ezután hosszú ideig szünetelt. Aradi levélbeni érdeklődésére Bódi azt a levél-választ küldte, hogy a futár megbetegedett, rövidesen újat fognak küldeni. Bódi ezután egy olyan kapcsolatot vont be futárszolgálatra, aki a BM operatív szerveinek ügynöke, így jutott Aradi kémtevékenysége a II/2. Osztály tudomására.

A II/2. és II/6. Osztályok ezután együttműködve vezettek be ügynöki bizalmas nyomozást. A Bódi által küldött futár szerepét operatív tiszt vette át, aki Bódi fényképének felmutatásával és megfelelő magatartással el tudta nyerni Aradi bizalmát – ezáltal sikerült megakadályozni, hogy a jelentős államtitkot képező dokumentumok és kémjelentések a nyugatnémet hírszerzőszervek birtokába kerüljenek. Egyúttal a Bódi által küldött futár – a II/2. Osztály ügynöke – esetenként dezinformatív anyagokat kapott a kémszervezethez való kijuttatás végett.

Így megállapítható, hogy a II/2. és II/6. Osztály eredményes munkát végzett. A vizsgálat során mindkét osztálytól a segítséget megkaptuk, az együttműködés kérdésben hiányosság nem merült fel.

Aradi őrizetbe vételét kombinációval a II/2. Osztály hajtotta végre, az operációs tervet közösen dolgoztuk ki. 1959. július 25-én aradinak Győrben lett volna találkozója a „futárral”, a találkozóra egy kémjelentést és írásbeli anyagokat vitt magával. A II/2. Osztály a Határőrség fedése alatt a vonaton igazoltatást folytatott és „Aradi személyi igazolványát gyanúsak találva”, más személyekkel együtt a Győri Határőr Parancsnokságra állította elő. Az operációs terv alapján „megtalálták nála a kémjelentést és az államtitkot képező iratokat, ezért kivizsgálásra átadták a BM szerveinek”. A kombináció eredményeként a feldolgozó munka fedve maradt, az operatív tiszteket sikerült az ügyből kivonni.

A vizsgálati munka értékelése

Az ügyben a vizsgálatot tervszerűen – kidolgozott vizsgálati intézkedési terv alapján – folytattuk le. Aradi vallomásainak őszinteségének ellenőrzésére fogdaügynököt alkalmaztunk, egyébként vallomásait az operatív feldolgozó munka adatain keresztül is ellenőriztük. Menyhért Rezsőt⁵³ a vizsgálat során, Aradi vallomása eredményeként helyeztük előzetes letartóztatásba.

Aradi bűncselekményének bizonyítására felhasználtuk az őrizetbe vételekor nála megtalált bűnjeleket, valamint a házkutatás során nála talált, Bódinak Bécsbe címzett – fel nem használt – levélborítékot és az írógépet, amelyen a kémjelentéseit gépelte. Aradi és társai ügyében írásszakértőt, BM szakértőt, a nehézipari és hadiipari vonatkozású adatok és anyagok megvizsgálására pedig szakértői bizottságot alkalmaztunk.

A vizsgálat során Aradi és Menyhért között szembesítést kellett végrehajtani, mert Menyhért azt állítja, hogy Aradi kémtevékenységéről csak az adatok kiszolgáltatása után szerzett tudomást. Menyhért ezt az állítását a szembesítés után is fenntartotta, mégis a szembesítés eredményesnek mondható, mert az Aradinál megtalált kémjelentés KGM/B vonatkozású adatai, a szembesítés során Aradi megerősített vallomása a tényeket, Menyhért hűtlenségben való bűnösségét bizonyítják. Míg Menyhért Rezső részleges beismerő vallomást tett, Aradi István, Medgyes Márton és Szabó József⁵⁴ teljes beismerő vallomást tettek.

Az ügyben folytatott vizsgálatot a törvényben megszabott határidőn belül, másfél hónap alatt befejeztük.

Gidáli Gábor s. k.
r. szds.

142-1310/59.

[ÁBTL 3.1.9. V-145881. A dosszié melléklete. Aláírás nélküli, géppel írt tisztázat.]

¹ Lásd 1. sz. dokumentumot!

² Az Aradi beszerzéséről tájékoztató hálózati jelentés szerint Bódi István, aki az 1956-os forradalom bukása után hagyta el Magyarországot a Gehlen nyugatnémet hírszerzőszervnek volt az ügynöke. Reinhard Gehlen – a Wehrmacht keleti frontjának felderítését irányító – egykori tábornok 1956 áprilisában alapította a hivatalosan Pullachban székelő Szövetségi Hírszerző Szolgálatot (BND).

³ Ezért például az Aradi őrizetbe vételéről a szabotázselhárító osztály által készített jelentést nemcsak az osztály vezetője Kucsera László látta el kézjeggyével, de azt a kémelhárítást irányító Hazai Jenő ezredesnek is szignálnia kellett volna. Más kérdés, hogy az irattározott példányon hiányzik ez utóbbi aláírás. Lásd 6. sz. dokumentumot!

⁴ Az állambiztonsági szervek ipari elhárító tevékenységéről lásd bővebben: Germuska Pál: Az állambiztonsági szervek ipari elhárító tevékenysége a szocialista nagyüzemekben az 1960-as években. In: *Évkönyv 2000. VIII.* Szerk. Körösi Zsuzsanna, Standeisky Éva és Rainer M. János. Budapest, 1956-os Intézet, 2000. 58–77.

⁵ Pióker Mihály r. főhadnagy jelentése Aradi István ügyében, 1959. április 21. ÁBTL 3.1.5. O-10688 118–119.

⁶ Lásd a 4. sz. dokumentumot, valamint az Aradi István nyugatnémet kémügynök és társai bűnügyéről készített tanulmányt! ÁBTL 3.1.9. V-145881. 28. (A dosszié melléklete.)

⁷ Uo. 4–6.

⁸ Uo. 4–7. Ezzel szemben az operatív anyagokból az derül ki, hogy az „álfutár” és Aradi első találkozójára csak július 4-én került sor, amit másnap, valamint 8-án és 21-én ismételték meg. 1. sz. Jelentés, 1959. július 4., 2. sz. Jelentés, 1959. július 5., 3. sz. Jelentés, 1959. július 8., 4. sz. Jelentés, 1959. július 21. ÁBTL 3.1.5. O-10688 92–92/3., 145–155.

⁹ Az állambiztonság a 9/1955/II. 15./MT számú rendelet 7. §-a alapján minősítette a fenti adatokat államtitoknak. Gidáli Gábor r. százados, Dr. Sepsei György r. őrnagy és Dr. Korom Mihály r. alezredes közös jelentése az Aradi-ügyről, 1959. július 23. ÁBTL V-145881 6–7., valamint Böhm László r. alezredes jelentése Aradi István ügyében, 1959. július 8. ÁBTL 3.1.5. O-10688 66. és Aradi István kémjelentései, 1959. július 5. és 8. ÁBTL 3.1.5. O-10688 67–67/f.

¹⁰ Böhm László r. alezredes és Pióker Mihály r. főhadnagy jelentése Aradi István ügyében, 1959. július 15. ÁBTL 3.1.5. O-10688 90–91.

¹¹ A brüsszeli gyertyáról. *Népszabadság*, 1959. július 26. A cikk „kézirátát” Aradi dossziéja is tartalmazza: ÁBTL 3.1.5. O-10688 80–80/5. Lásd még: Varga Mihály r. hadnagy jelentése, 1959. július 10. ÁBTL 3.1.5. O-10688 77–79.

¹² Vádirat Aradi István és társai ellen hűtlenség és egyéb büntett miatt, 1959. szeptember 4. ÁBTL 3.1.9. V-145881/1. 218–225.

¹³ Fogdaügynöki jelentések: ÁBTL 3.1.9. V-145881. 126–133.

¹⁴ A dokumentumot közli: Krahulcsán Zsolt: A nemzetközi kapcsolatok állambiztonsági szabályozása (1961–1965) *Betekintő* 2008/2. <http://www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=85>

¹⁵ Aradi István nyugatnémet kémügynök és társai bűnügyéről készített tanulmány. ÁBTL 3.1.9. V-145881. (A dosszié melléklete.)

¹⁶ A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 3115/1957. sz. határozata a hivatalos külföldi utazások engedélyezéséről, 1957. március 4. MOL XIX-A-83-a-18/5-1957.

¹⁷ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 4. számú parancsa a legális csatornák átfogására, 1959. március 3. MOL XIX-B-1-az 39. d.

¹⁸ A PB határozata az útlevél és vízrendszer néhány kérdéséről, 1960. október 18. MOL 288. f. 5/205. ö. e., valamint a PB határozata a külföldi kapcsolatok szabályozására, 1961. február 20. MOL 288. f. 5/221. ö. e.

¹⁹ Germuska Pál: Hadiipar együttműködés a KGST keretei között, 1956–1965. *Hadtörténeli Közlemények*, 2006/1. 54–70.

²⁰ Ítélet Aradi István és társai ügyében, 1959. október 15. ÁBTL 3.1.9. V-145881 179–190.

²¹ A Legfelsőbb Bíróság határozata Menyhért Rezső ügyében, 1965. augusztus 28. ÁBTL 3.1.9. V-14588161. 194/8–194/9.

²² Feltehetően a kéziratos hálózati jelentés tisztázásakor történt elírás, így nem tudjuk, hogy Hejkolkek vagy Hejkek a helyes írásmód.

²³ Helyesen: Aradit.

²⁴ A szövegben a „Temesi” név tintával áthúzva és kézzel a „Toncsi” név és egy kérdőjel van írva.

²⁵ A személyes adatok közlésétől eltekintek.

²⁶ Világ Ifjúsági Találkozó.

²⁷ A dokumentum keltezése a forráson nem egyértelmű, a július hó a valószínűsíthető.

²⁸ A személyes adatok közlésétől eltekintek.

²⁹ Feltehetően a jelenlegi Szigethalomról van szó, amely közigazgatásilag 1950 előtt Szilágyi-telep, illetve Horthy-liget néven Tökölhöz tartozott.

³⁰ Az egyes objektumokban, titkos állománnyal végzett elhárítás.

³¹ Valószínűleg elírás, hiszen – tudomásunk szerint – Aradi csak 1959 márciusában ismerkedett meg Bódival. Ugyanakkor az is elképzelhető, hogy a jelentést készítő „futár” csak már jóval Aradi lebuktatása után (valamikor 1960-ban) készítette el a fenti jelentését.

³² Helyesen: Csepel Vas- és Fémművek.

³³ „K” lakás, vagyis konspirált lakás. Az állambiztonsági szerv, illetve a fedőszerve által fenntartott és üzemeltetett lakás, melyet az ügynök és az operatív tiszt konspirált találkozására használtak.

³⁴ A lengyel származású Feliksz Edmundovics Dzerzsinszkijről (1877–1926), a Cseka (Összoroszárszági Rendkívüli Bizottság) megalapítójáról elnevezett ÁVH tisztképző iskola 1951 októberében kezdte meg szervezett, 1 éves

időtartalmú, speciális (operatív) és politikai ismereteket adó képzését, amely az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt nem működött. Az ÁVH „középkádereinek” kiképzésére létrehozott intézményt a forradalom leverése után nem sokkal indították újra. Bővebben: Kozáry Andrea: Az ÁVH Dzerzsinszkij tisztképző iskolájának megindítása, kezdeti tevékenysége. In. *Államvédelem a Rákosi-korszakban*. Szerkesztette: Gyarmati György, Budapest, Történeti Hivatal, 2000. 203–210.

³⁵ A személyes adatok közlésétől eltekintek.

³⁶ Az a) pont mellé kézírással a következő megjegyzés került: „Megfordít.”

³⁷ A c) pont többször áthúzva, illetve kézírással melléírva az szerepel, hogy: „saját”.

³⁸ Az e) pont mellé kézírással a következő megjegyzés került: „Mi van a BM-be[n?]”

³⁹ A jugoszláv állambiztonsági szerv, az Államvédelmi Igazgatóság (Uprava Darzavne Bezbednost) rövidítése.

⁴⁰ A BM II/9-c alosztály feladata volt a célszemélyek követése, figyelése.

⁴¹ Kipontozott (és ki nem töltött) hely az eredeti szövegben. A továbbiakban három ponttal jelzem.

⁴² A dokumentum fejlécén az alábbi kézzel írt szöveg olvasható: „Pióker fhgy. et.”

⁴³ Valójában a BM operatív beosztottai – határőrnek adva ki magukat – hajtották végre az őrizetbe vételt, a fenti jelentés az operatív állomány védelme érdekében készült. Lásd a 11. sz. dokumentumot!

⁴⁴ A személyes adatok közlésétől eltekintek.

⁴⁵ A dokumentumban Aradi neve fölé kézzel írva minden esetben a „Nagy”, Bódi István esetében a „Borsos”, Zamek Vladimír esetében pedig a „Zoltán István” név, míg Medgyes Márton neve fölé a „K. K.”, Szabó József esetében az „N. N.” monogram került.

⁴⁶ A fenti mondatot a következő, kézzel írt szöveggel egészítették ki: „és kin keresztül és ezek a személyek mit ismertek az átadott anyagok célját illetően.”

⁴⁷ A fenti mondat után a következő, kézzel írt rész került: „Úgyszintén tisztázni kell Aradival, hogy H[onvédelmi] M[inisztérium] felé milyen kapcsolatai voltak, vagy hogy akarta kiépíteni azokat.”

⁴⁸ Ide a következő kézzel írt beszúrást került: „Pótlólag KGM hiv[atalos]. felj[egyzés az] iratok valódiságáról.”

⁴⁹ Kézzel beírva: „elküldve VIII. 8. kész VIII. 17.”

⁵⁰ Kézzel beírva: „elküldve VIII. 8. (kész VIII. 17.)”

⁵¹ Kézzel beírva: „menetközben”

⁵² Kézzel beírva: „nem csinálunk”, illetve a IV/8. pont áthúzva és utána kézzel írva a következő szövegrész került: „9. BM vonatkozó kémadatokra szakértői vélemény beszerzése. A szakértői kirendelés kelte: VIII. 11. Kész: VIII. 22.”, valamint: „10. Szembesítés Menyhért Rezsővel VIII. 26-án.” és „11. »Határőrségi jelentés« beszerzése Aradi őrizetbe vételéről.”

⁵³ Menyhért Rezső a KGM főelőadója volt, és a hadiipari üzemek adatait szolgáltatva ki Aradnak.

⁵⁴ Medgyes Márton valamint Szabó József a BM Politikai Nyomozó Osztály operatív állományú tisztjei voltak, akik a BM operatív tevékenységével kapcsolatos információk adták át Aradnak.